

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΘΕ
ΚΤΡΙΑΚΗΝ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 100
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φρ. Χρ. 100

Τιμή Φυλλίου
10 λεπτά 10

ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΣΦΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

ΕΤΟΣ Α' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 30 Νοεμβρίου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οικονόμου άριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 72

Ο ΚΥΚΛΩΠΑΣ ΤΟΥ ΕΒΡΙΠΙΔΗ

Ἐπειδὴς τελεφεταία συζητᾶτε, βλέπω, ποιά ἢ κατάλληλη μεταφραστικὴ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων δραμάτων. ἀποφάσισα κ' ἐγὼ νὰ πῶ τὴ γνώμη μου, ὅπως συνειθίζω, μ' ἓνα παράδειγμα, καὶ καταπιύστικα τὴ μετάφραση τοῦ «Κύκλωπα». Τὸ δράμα εἶναι σατυρικό, καὶ μὲν φαίνεται, τέτλια σατυρικά δράματα νοστιμίζουν ἀρκετῶς ὅταν ἀλλάξουν τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων, κ' ἔτσι λοιπὸν, ἀφοῦ μάλιστα συνειθίζω τέτοιες ἀλλαγές, τὰ ὀνόματα τ' ἄλλαξα. Ἐτσι ὁ Πολύφημος γίνεται Μιστριώτης σύμφωνα μὲ τις ἰδέες τοῦ μακαρίτη Βασιλειάδη (δὲς τὴ Γαλατεία του), κ' ὁ Σιλνός, γέρος ξαναμωραμένος κ' ἀφίλιτος ὄχτρος τῆς ἀλήθειας, γίνεται Κασίδακισ. Οἱ Σάτυροι γίνονται Δασκαλάκια. Σήμερα μὲ τὸ «Νουμᾶ» δίνω ἓνα ἀπόσπασμα, τὸ χορικό τραγούδι ἀπὸ τὴ μετάφρασή μου.

ΔΑΣΚΑΛΑΚΙΑ

ΓΥΡΙΣΜΑ

Ποῦ μοῦ τρέχετε, ἀφέντρες μου,
ποῦ μοῦ πᾶτε, κοκκόνες,
κάτου ἐκεῖ στοὺς γκρεμοὺς ;
Ἐδῶ ἔχει στρουγγα ἀπάνεμι,
ἐδῶ χλωρὸ χορτάρι,
ἐδῶ νεράκια κρούσταλλο
π' ἀπ' ὀρθοβράχια στάζουν.
Ἄκουτε μὲ τί χάρη
τ' ἀρνάκια σας βελάζουν ;

Ἴστ ! ἐκεῖ μὴν πᾶς
ἴστ ! στὴ δροσερὴν πλαγιά.
Πέτρα, ὄρέ, θὰ φᾶς.
Πρόγγα, ὄρε μπροστάρη
τοῦ Μιστριώτη—Πάρη,
πρόγγα, νάχεις γιά.

ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΜΑ

Ἀῦστε, ἀνοίξτε τὶς ρῶγες σας
τὰ προσημένα μαστάρια
λαχταράει πᾶσα ἀρνί.
Μικρούλια ἔναι τὰ δύστυχα,
μικρούλια ποῦ πεινᾶνε.
Ἀχάιδεφτα ἀπ' τὴ χαραβγῆ,
ἀτάϊστα ὡς τὸ βραδυ,
τὶς μάννες καρτερᾶνε
ἀπ' τὸ παχὺ λειδάδι.

Ἴστ ! ἐκεῖ μὴν πᾶς
ἴστ ! στὴ δροσερὴν πλαγιά.
Πέτρα, ὄρέ, θὰ φᾶς.
Πρόγγα, ὄρε μπροστάρη
τοῦ Μιστριώτη—Πάρη,
πρόγγα, νάχεις γιά.

ΣΤΕΡΝΟΤΡΑΓΟΥΔΟ

Ἄχ πάει τὸ χαροκόπι !
Ἀυτοπλέξουδης Βάκχας δὲ χορέβει
σειρά.

Πᾶν τούμπανα καὶ κρότοι
σ' ἀσημένια τριγύρω νερά.
Σταλιές κρασιοῦ ξανθοῦλες,
Ἀφροδίτης κυνᾶγι σ' ἀνθισμένην πλαγιά,
ἔχετε γιά ! Νυφούλες
λεφκαστράγαλες, ἔχετε γιά !
Ὁ Βάκχο, ὁ βλάμπη ἀγαπημένε,
τὰ χρυσόκλωνα μαλλιά
ποῦ τ' ἀνεμίζεις ποῦ, καμμένε,
δίχως γέλια καὶ φιλιὰ ;
Τὸν πιστό σου ἔλα σῶσε στρατιώτη,
ποῦ μὲ τράγου προδιὰ
σκλάβος εἶναι σκαπάνα Μιστριώτη,
καὶ τὴ μύτη βουλώνει,
μὴν τὸν πνίξει ἡ φριχτὴ μυρουδιά
π' ὄλα γύρω φλομώνει.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ „ΝΟΥΜΑ“

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ "ΟΡΕΣΤΕΙΑΣ"

Παρίσια, 28 τοῦ Σποριά, 1903

Ἄγαπῆτέ μου Νουμᾶ,

Μόλις ἔλαβα, μόλις πρόφταξα σήμερα τὸ πρωτὶ νὰ διαβάσω ἐκεῖνα ποῦ γράφεις γιά τὴν παράσταση τῆς Ὀρέστειας, γιά τὸ κακὸ ποῦ ἔγινε καὶ σὴν παράσταση καὶ καιόπι. Τί νὰ σοῦ πῶ, ποῦ ἡ χαρά μου δὲ λέγεται ; Εἶναι ἀπὸ τὶς μεγαλήτερες νίκες ποῦ κέρδισε ἡ δημοτικὴ μας.

Μάλιστα νίκη ! Ἀπορεῖς ; Στάσου λιγάκι, καὶ θὰ συμφωνήσουμε.

Ἡ Ὀρέστεια ποῦ παραπλήθηκε εἶναι μεταφρα-

σμένη από τον κ. Σωτηριάδη. Τη μετάφραση δὲν τὴ ξέρω· ξέρω μονάχα τὸν κ. Σωτηριάδη καὶ μόνο ἀπ' ὅσα ξέρω γιὰ τὸν καινούργιο μας τὸν ποιητὴ, μπορῶ νὰ κρίνω.

Μὰ τί λέω ; Καὶ σὺ τὸν ξέρεις. Δὲ θυμῶσαι ; Μιὰ φορὰ κ' ἔναν καιρὸ κάναμε λόγο γιὰ τὸν κ. Σωτηριάδη στὰ Ρόδα καὶ Μῆλα (τ. Α'. σελ. 28 καὶ ἀκόλουθες). Ὁ κ. Σωτηριάδης βγήκε τότες νὰ μᾶς χτυπήσῃ γιὰ τὸ θανατικὰ καταδικασμένο σύστημα μας («καταδικὴν θανατικὴν τοῦ συστήματος»), ποῦ δὲ γράφαμε δηλαδὴ τὴ μισὴ γλώσσα· τὸ ἴδιωμα τὸ δικό μας, τὸ Χυδαίοφραγκορωμανικό. τοῦ ἔφερε, λέει, ἀπ' οὐδὲν ὁ Ψυχαρισμὸς εἶτανε «μειονέκτημα τοῦ ἀλλογενοῦς (!) σχεδὸν συγγραφέως». Ἐπρεπε νὰρθῆ, ἔπρεπε νὰ φανῆ κανένας «Παῦλος» νὰ μᾶς κεραυνοβολήσῃ, νὰ συμμαζωχτοῦμε.

Ἦρθε. Φάνηκε ὁ κ. Σωτηριάδης στὴ σκηνή— καὶ κεραυνοβόλησαν τὰ γέλια. Γιατί ; Γιατί ἀπὸ τὰχα ; Γιατί ὁ κ. Σωτηριάδης, ἀπ' ὅσα κατάλαβα, μᾶς τῆκαμε ὅλα θάλασσα, δημοτικὴ καὶ καθαρέβουσα.

Λοιπὸν ὁ κόσμος, φίλε μου, δὲ γέλασε, δὲ δυσσαρεστήθηκε ποῦ εἶτανε δημοτικὴ τοῦ κ. Σωτηριάδη ἡ γλώσσα· δυσσαρεστήθηκε, θύμωσε μάλιστα ποῦ δὲν εἶτανε ἀρεκτὰ δημοτικὴ.

Ναῖσκε ! Μὰ πὼς γίνεται, μὲ ρωτᾶς, ἀφοῦ ἀφτοὶ ποῦ θυμώσανε, εἶτανε δασκάλοι ; Ἀφτοὶ μὴτε μισὴ δημοτικὴ δὲ χωνέβουνε !

Θαορεῖς ; Ἐγὼ δὲν πιστεύω. Παρατηρήθηκε συγχὰ στὴν ἱστορία, λ. χ., στὸ 21 μας, πὼς χωρὶς νὰ τὸ ξέρουνε, χωρὶς κίβλας νὰ τὸ θέλουνε, κάποιε κ' οἱ πιὸ ἀντίθετοι, κ' οἱ πιὸ ἡσυχιοι, κ' οἱ πιὸ φρόνιμοι παρασέρνονται ἀπὸ τὸ ρέμα, ὅταν καμιά ἰδέα μεγάλη ἔρχεται ἄξαφνα καὶ ξεχειλίζει ἀλάκαρο σ' ἕναν τόπο. Τέτοια ἰδέα μᾶς σπρώχνει ὅλους, μᾶς συναρπάζει, νὰ πάμε καὶ νὰ πάμε ὀμπρός. Κ' ἡ δική μας εἶναι μεγάλη, ἀφοῦ γράφει ποίηση καὶ λεφτεριά.

Ἔτσι, τοῦ κάκου ! Ἐχει δὲν ἔχει, τὴ συνηθίσανε ποῦ τὴ συνηθίσανε ὡς κ' οἱ δασκάλοι, ποῦ δὲν τὸ ὑποψιάζονται, τὴ γερὴ μας, τὴ λείψτερη, τὴν ἀσκληβάτη ἀπὸ δασκαλισμούς, τὴν ποιητικὴ μας τὴ γλώσσα τὴ δημοτικὴ. Σὰν ἀκούσουνε μισὴ γλώσσα, κ' ἴδιοι τους παραξενέβονται· τοὺς φαίνεται ὅσιν παρῶδια. Πολὺ σωστὰ ἔβαλες τὴ λέξη στῶραϊο σου καὶ γενναῖο ἄρθρο ποῦ δημοσιέβει ὁ Νουμᾶς. (Φυλ. 68: «Ὁ βράχος καὶ ὁ βουρκοκ»).

Μὰ τί σημαίνει ; Πρέπει τάχα, γιὰτὶ ἕνα προῶμα δὲ μᾶς ἀρέσει, νὰ σηκῶσουμε πόλεμο ; Ποιὸς τὸ λέ-

ει ; Ὅχι βέβαια ἐμεῖς ποῦ φωνάζουμε λεφτεριά. Λέφτερα ὁ καθένας, σ' ἕνα ἔθνος πολιτισμένο, πρέπει νάχη τὸ δικαίωμα, πρέπει μάλιστα κ' ὁ ἴδιος νὰ ξέρη πὼς εἶναι χρέος του, νὰ λέη τὴ γνώμη του. Ἡ καλύτερη γνώμη θὰ νικήσῃ μοναχὴ της, ἅμα βγοῦνε ἀνεμπόδιστα ὅλες στὸ δημόσιο. Ἔτσι γίνεται παντοῦ. Ἔτσι γινότανε καὶ στὴν ἀρχαία τὴν Ἑλλάδα, ὅπως κάπου τὸ λέει κ' ὁ Θουκυδίδης. Μὰ γιὰ τὸ Θουκυδίδη— καὶ γιὰ κάτι ἄλλα— ἴσως μιλῶσουμε γλήγορα σὲ ἄρθρο μεγαλύτερο γὰ μερικὰ ζητήματα σπουδαῖα. Ἐχω καλή, ἔχω ἀκλόνηστὴ ἐλπίδα. Δὲν μπορεῖ ἀφοῦ θέλουμε νὰ μοιάξουμε τοὺς ἀρχαίους, ἀπαραίτητο πρῶτα πρῶτα νὰ μάθουμε νὰ συζητοῦμε. Ἡ ἀτομικὴ, ἀνεξάρτητὴ γνώμη εἶναι ἄγιο προῶμα καὶ σεβαστό. Νὰ κείθουμε, ναί· νὰ χτυποῦμε, ὄχι. Ἀφτὸ θὰ πῆ λεφτεριά, κ' εἶμαι βέβαιος, γιὰτὶ καὶ μεῖς σὴν λεφτεριά χρωσιτοῦμε τὴν ὑπαρξή μας, πὼς κ' ἀπὸ τώρα θὰ τὸ καταλάβουμε στὴν καλή μας τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ φίλος σου

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΟ ΙΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΩΣΤΟ!

Οἱ Ρωμοὶ ἐμεῖς συχνὰ ἢ καλλίτερα νὰ πῶ ἀκατάπαντα κατηγοροῦμε ὅλα μας τὰ πράματα κ' ὅλα τὰ βρώσκουμε στραβά. Καθένας μας τὸ ξέρει αὐτὸ καὶ εἶνε πολλοὶ ποῦ τὸ λένε καὶ τὸ ξαναλένε θέλοντας νὰ δείξουν πὼς δὲν ἔχει σημασία ἡ γούνα αὐτή, γιὰτὶ εἶναι φυσικὸ μας νὰ γρινιάζουμε, πὼς τὸ καρὰβι μας πάει πρῶτα καὶ μᾶς πρέπει ἴσως καὶ πανηγυρικός.

Δὲν ἔρχομαι ἐδῶ νὰ πῶ πὼς δὲν ἔχουν δικίο ὅσοι πᾶνε μὲ τέτοια ἰδέα, γιὰτὶ τὸ πρῶμ' αὐτὸ εἶνε φανερὸ σ' ἐκεῖνον ποῦ θέλει νὰ δῆ : κ' ἂν κάνει μισὸ βῆμα μπρὸς ὁ τόπος μας, τὸ κάνει μὲ τὰ δεκανίκια, ἐνῶ μποροῦσε νὰ κἀνῃ δέκα δίκως τὰ δεκανίκια. Θέλω νὰ δοῦμε ὅμως κάτι ἄλλο, τὸ ἐξῆς : Ἐνῶ ξέρουμε τίς πομπές μας καὶ ναιῶθουμε τὸ κακό μας χάλι, τί εἶνε καλλίτερο, νὰ σκεπαζοῦμαστε καὶ νὰ κρυβαῖμαστε μὴν τύχη καὶ μᾶς πάρουν μυρωδιά, ἢ νὰ βγάζουμε τὰπλυτὰ μας στὴ μέση νὰν τὰ δείχνουμε ἐλεύθερα ;

Γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς τὸ πρῶτο, ἴσως ἔχει κ' ἄλλα νὰ πῆ, μὰ τὸ κυριώτερο εἶνε, θαρρῶ, νὰ μᾶς φοβερίσῃ μὲ τὴν κρίση τῶν ξένων, ἐκείνων ποῦ πρέπει νὰ τοὺς λογαριάσουμε : Τί θὰ ποῦν αὐτοὶ καὶ τί θὰ κάνουν ἀκούοντας ἕνα τέτοιο κουρέλιασμα τοῦ ἑαυτοῦ μας ; Τὸ ἕνα μας στραβὸ, τὸ ἄλλο ξεχαρδά-

λωτο, τὸ τρίτο γιὰ τὸ διάλο. Ὅλα μας σάπια καὶ κανένα σωστὸ καὶ γερό. Παντοῦ ὅπου κ' ἂν γυρίσῃς νὰ δῆς ἀπελπισία. Ἔτσι τὰ βρισκόμαστε οἱ ἴδιοι ἐμεῖς κ' οἱ ἴδιοι λέμε πὼς δὲν ἔχουμε οὔτε θάχουμε καθὼς πᾶμε καμμιὰ προκοπή· λοιπὸν οἱ ξένοι μὲ δικίο τους δὲ θὰ ἐσκέφτονταν πὼς δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἐλπίδα ἀπὸ μᾶς καὶ μὲ δικίο τους δὲ θὰ μᾶς ἔλεγαν νὰδιελάσουμε τὴ γωνιά, ἀφοῦ δὲν εἴμαστε ἄξιοι νὰ ζήσουμε ;

Δὲν μπορεῖτε νὰ κυβερνηθῆτε ; Ἐλάτε νὰ σᾶς κυβερνήσουμε, θὰ μᾶς ποῦν ἐπὶ τέλους. Δὲν ἔχετε σκελειά καὶ γλώσσα ; Νὰ σᾶς κάνουμε ἐμεῖς. Δὲν ξέρετε νὰ καλλιεργήσετε καὶ νὰ ἐκμεταλλευθῆτε τὸν τόπο σας ; Σταθῆτε καὶ χάσκετε, γιὰ νὰ μάθετε. Ἐμπόριο δὲν ἔχετε καθὼς πρέπει ; Φέρτε ἰδῶ, νὰ δῆτε πὼς δουλεῖ οὗ κόσμος. Δικαιοσύνη δὲν ἔχετε ; Γιὰ σκύψτε τὸν ἑλληνικὸ σας τράχηλο, νὰ δοῦμε τί χαμπάρια νὰ δοῦμε ἂν θὰ ἐξακολουθῆ τὴ δουλειὰ του τὸ ρωμέικο φιλότιμο καὶ ἡ ρωμέικη ψευτιά, κ' ἂν θὰ βγαίνῃ κανένας βουλεύτης— ἢ κάλλιο βουλαχτής, ὅπως τοὺς λέτε— νὰ κλίνῃ τὸ ρῆμα κλιέφτω, κλιέφτει, κλιέφτει.

Αὐτὰ ἔχουμε τὸ φόβο νὰκούσομε ἐπὶ τέλους κ' ἕνας τέτοιος σωφρονισμὸς νὰ μᾶς ἐπιβληθῆ. Ἡ θὰ μᾶς ποῦν νὰ κάνουμε τόπο σ' ἄλλο καινούργιο ἔθνος μὲ νεῦρα, μὲ ζωὴ, μὲ προκοπή. Καὶ γι' αὐτὸ μπορεῖ κανεὶς νὰ συμπεράνῃ πὼς εἶνε καλλίτερο καὶ συμφερότερο νὰ μὴ φαίνομαστε στὸν κόσμον ὅπως εἴμαστε, πὼς πρέπει νὰ βγαίνουμε μὲ φκιάσιδι· μὰ θᾶνε ἄραγε σωστὸ τὸ συμπέρασμα ; Ἴσως ἔτσι θὰ μπορέσουμε νὰ ξεγελάσουμε γιὰ κάμποσον καιρὸ τὸν κόσμον. Μὰ τί θὰ βγῆ στὸ τέλος ἀπ' αὐτὸ ; Ἡ ἀσκημάδα μας κάτου ἀπ' τὸ φκιάσιδι θὰ καταντήσῃ νὰ γίνῃ τρῶχειρότερη κ' ἄλλοτιμὸν καὶ μὴν πῆσῃ κ' αὐτὸ μὰ μέρα καὶ φανοῦμε μὲ τάληθινὰ μὲ μούτρα. Δὲ θάχουμε ποῦ νὰ κρυφτοῦμε καὶ θὰ πάθουμε πολὺ χειρότερα ἀπ' ὅ,τι ἔπαθε ὁ μασκαρεμένος γαίδαρος τοῦ μύθου. Καὶ ἡ βασιλεία, τότε πάλι, ἀρθήσεται ἀφ' ἡμῶν καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιούνη τοὺς καρπούς αὐτῆς. Ποιὸ τὸ κέρδος λοιπὸν ;

Δὲν εἶναι καλλίτερα νὰ λέμε ὀρθὰ κοφτὰ τὸ σωστό, ἀφοῦ μὲ τὰ ψέμματα δουλειὰ δὲ γίνεται ; Λέγοντας τὰ ψέμματα θὰ καταντήσουμε νὰ τὰ πιστεύουμε κ' οἱ ἴδιοι, ὅπως καὶ γίνεται τώρα, κ' ἔτσι ποτέ δὲ θὰ διορθωθοῦμε σὲ τίποτα, οὔτε θάποχτήσουμε τίποτα σωστὸ, κ' ἐπὶ τέλους, ὅπως εἶπαμε, θὰ μᾶς πάρῃ ἡ ὄργη δίκως ἀμφιβολία. Ἐνῶ σὰ φωνάζουμε μεταξύ μας πὼς τοῦτό μας εἶνε στραβὸ καὶ τάλλο σάπιδο καὶ τὸ τρίτο δὲ στέκει καλὰ στὰ πόδια του καὶ τὸ φανερωῦ αὐτὸ μᾶς ἀνοίγῃ τὰ μάτια καὶ τὸ κακὸ μᾶς ἀγγίξῃ τὴν καρδιά, μποροῦμε νάχουμε ἐλπίδα πὼς κάτι θὰ γίνῃ γιὰ νὰ διαξῇ τὸ ἕνα, νὰ καινουργῆσῃ ἢ νὰ ξαναστυλωθῆ τὸ ἄλλο, πὼς θὰ βάλουμε μυαλὸ μὰ μέρα.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ 4

ΕΠΥΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Ο ΠΕΡΙΑΛΓΗΣ ΚΛΕΩΝ

Ἐγινε κὶ ἐγὼ κριτὴς Βουτσιναιίκου διαγωνισμοῦ. Δι-σωνών λάθη γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ. Ὅμως μόνο σὲ τούτο μοιζῶ μὲ τοῦ Βουτσιναιίου τοὺς κριτάδες, γιὰτὶ ἐγὼ δὲ θὰ στεφανώσω τὸν Ἀλγέων τὸν ποιητὴ. Ἐπειτα, εἶναι κ' ὁ σκοπὸς ποῦ μὲ χωρίζει ἀπ' αὐτοῦς. Ὡστε στ' ἀληθινὰ σὲ τίποτα δὲ μοιζῶμε. Ὡστε χωρὶς φόβο νὰ γίνω Ἀφεντούλης μπορῶ νὰ παρατηρήσω στὸ στίχο :

καὶ τὸ ἐσπέρας τοὺς ἀφρόντιδας ὀμίλους
(Ἐφιάτης)

πὼς γιὰ ἕνα παρθενωπελὴ ποιητὴ ποῦ τρέχει πρὸς τοῦ Πλάτωνος τὴ γλώσσα δὲν εἶναι σωστὸ αὐτὸ «τὸ ἐσπέ-

ρας» ποῦ μόνο στὴ «Γραφή» βρίσκεται, καὶ πὼς ἔπρεπε νὰ τὸ πῆ «τὴν ἐσπέραν».

Ἄλλὰ τί τοὺς ἔκανε τὸ ἐσπέρας τοὺς ἀφρόντιδας ὀμίλους ; Μᾶς τὸ λέει στὸν ἀμέσως παρακάτω στίχο· συνήθροισον εἰς ἀπερίττους πανδαισίας.

Ἀπέρिटτος πανδαισία ! . . . δηλ. «περικαλλῆς Μιστριώτης». Ἄς εἶναι καλὰ ὁ πάτερ· Ἀλκουίνος καὶ ἡ ὑψηλὴ γλώσσα. Γιατὶ ἂν ἐνοιωθε ὁ φιλόσοφος ποιητὴς τὴ γλώσσα ποῦ γράφει δύσκολα θὰ ταίριαζε τὸ «πανδαισία» μὲ τὸ «ἀπέρिटτος». Ἄλλὰ κὶ αὐτὸ τὸ δύσκολα ποῦ εἶπα δύσκολα ταίριαζει γιὰ τὸν κ. Ραγκαβῆ. Γιατὶ μπροστὰ στὸ «ριγὰ ΤΙΣ» στὸ «ποῦ ἔστι» καὶ σ' ἄλλα ποῦ θὰ ἰδοῦμε τί εἶναι ἡ «ἀπέρिटτος πανδαισία» ; Ἐπειτα ὁ ποιητὴς εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐποχῆς ποῦ ζεῖ, εἶναι ὁ καθρέφτης ποῦ βλέπουμε καθρεφτισμένη μέσα του τὴν ἐποχὴ του, τὸ ἀντιφῆγισμα τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς κατάστασης τῶν συγχρόνων του, καὶ στὴ φωνὴ του ἀκούμε τὴ φωνή, καὶ ξανοίγουμε τὴν ψυχικὴν κατάστασιν, τίς ἰδέες, τὰ αἰσθήματα, τίς φροντίδες τῆς ἐποχῆς του. Εἶναι λοιπὸ φυσικὸ νὰ ταίριαζῆ τὰταίριαστω ὁ κ. Κλέων, ἀφοῦ κὶ αὐτὸς σὰν ποιητὴς—καὶ τί ποιητὴς—ποῦ εἶναι, δὲν μπορεῖ παρὰ νάχη τὸ γνῶρισμα τῆς ἐποχῆς του, ὅπου τάντιφατικὰ κὶ ἀσυνέβιστα γίνονται ζευγάρια καὶ λέγεται ἡ ἀρχαία γλώσσα—γλώσσα μας, θέατρο ἔθνικὸ ὁ Αἰσχύ-λος, ὁ Σοφοκλῆς κὶ ὁ Εὐριπίδης, σοφὸς ὁ κ. Μιστριώτης,

ποιητὴς ὁ κ. Κλέων, διαγωνισμὸς ποιητικὸς ὁ Λασσά-νιος, καὶ ὁ κ. Κόντος «φίλιππος καὶ Μούσιος». Ὅπως ὁποῦν σημειωθῆτω κὶ αὐτὸ τὸ μαργαριτάρι, ἀπέρिटτος πανδαισία».

Ἄς ρίξομε ἔπειτα μιὰ ματιὰ στοὺς ἀπεκριάτικους στίχους :

Ὡ ! τίς Ἐδῆμ ἐγνώρισε τὰς χαροπὰς ἐκστάσεις
τῆς ἄφρονος ἡδυπαθοῦς νυκτὸς ἐκείνης πιάσης.
(Ἡ ἀπόκρως)

καὶ σὲ τούτους ἐδῶ :

καθ' ὅς τὸ Βάχῳ ἔπεινεν ἡ Κύπρις τὰς ἀγκύλας
πὼς ὄλωσ ἐξηφάνιζε καὶ τὰς καλλίστας ἄλλας !
(Ἄλλοτε)

ὅπου τὸ θαυμαστικὸ τῶχει βάλει ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς, καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος, κανεὶς νὰ τὸ βγάλει, γιὰτὶ στοὺς στίχους αὐτοῦς καθὼς καὶ στοὺς δυὸ παραπάνω, καὶ σ' ἄλλους ποῦ εἶδαμε καὶ ποῦ θὰ ἰδοῦμε βλέπει ὁ καθένας καθαρὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κ. Ραγκαβῆ σὴ ὁμοιοκαταληξία συγχωρεῖ τὰ πάντα.

Ἀσφισμαματήτομε δυὸ λεφτὰ σὲ καμιάς λίμνης τὴν ἄκρη, ὅπου :

τοῦ κύκνου τοῦ ἐκπνεόντος τὰ μέλη
καλύπτει ἡ ἀγρίως ὑλακτοῦσα δίνη·
(Ἐφιάτης)

ἄς πεταχτοῦμε ὕστερα, σὰν ἀποβαρεθοῦμε ἀκούοντας τὸ

αι να γιατί, όπως κι' αν είνε, τὸ δεύτερο πάντα μᾶς συμφέρει, τὸ νὰ λέμε δηλ. τὴν ἀλήθεια καὶ δὴν ξέρουμε πὼς έχουμε κατὰ στραβὸ, νὰν τὸ φωνάζουμε. Δὲν πειράζει πὼς θὰ μᾶς ἀκούσουν καὶ ξένοι καθόλου δὲν πειράζει, φτάνει νὰν τοὺς δεῖξομε' ἀμέσως πὼς δὲ φωνάζουμε μονάχα ἐτσι, γιὰ νὰ περνᾶν ἢ ὦρα καὶ γιὰ νὰ ρητορευομε, παρὰ διορθωνοῦμασθε κιόλας καὶ καλλιτερεύομε καὶ μποροῦνε νᾶχουν ἐμπιστοσύνη σ' ἐμᾶς.

Τὴν ἰσάδα λοιπὸν κι' ὁγιος ὁ Θεός. Πάντα ὠφελήμενοι θῆμασθε. Στὴν ἀρχὴ ποῦ θὰ πρωτακουεταὶ τὸ σωστό, ἐπειδὴ γκρεμίζονται πολλὰ εἰδῶλα καὶ τὰ εἰδῶλ' αὐτὰ μὲ τὸ πένθος τοὺς θὰ σπάνουν πολλὰ σιχαμένα μούτρα, εἶν' ἐπόμενο νὰ μᾶς ποῦν πέντε δέκα πετεινομάλοιοι πὼς φέρνομε τὴν καταστροφὴν. Ἀδιάφορο. Ἄς ἀνοίξουν τὰ στραβὰ τοὺς, νὰ δοῦν ποιὸς δρόμος φέρνει τὴν καταστροφὴν. Ὅχι ποτέσ ὁ δρόμος τῆς Ἀλήθειας. Κι' ἂν χαθοῦμε περπατώντας τον, θὰ πῆ πὼς μᾶς ἄξιζε νὰ χαθοῦμε, πὼς δὲν εἶμασθε γιὰ ζωὴ. Ἀλήθεια, νὰ μὴ σώσομε νὰ καταντίσομε' αὐτοῦ, μὰ κι' αὐτὸ ἂν πρόκειται πάλι προτιμώτερο νὰ πνιγοῦμε μέσ' στὴν Ἀλήθεια παρὰ μέσ' στὴν Ψευτιά.

I. Γ. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΑΛΛΙΑΡΗ

Θὰ εἶναι χωρὶς ἄλλο μεγάλος νοῦς ἐκεῖνος ποῦ θὰ κατορθώσῃ αὐτὲς τίς ἡμέρες νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ, τί θέλουν καὶ τί ζητοῦν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ποῦ ἔκαμαν τὸν πατριωτισμὸ μονοπώλιο καὶ ἀρνοῦνται νὰ δώσουν λιγάκι καὶ σ' ἐμᾶς τοὺς φτωχοὺς, οἱ πλεονέχτες! Τὴν ἀρχαία γλῶσσα θέλουν ἢ τὴν καθαρῆς; Τὴ δημοτικὴ πολεμοῦν ἢ τὴ μαλλιάρη, καὶ ποῖα εἶν' αὐτὴ ἢ τελευταία; Ὁ ἕνας ἀποκρούει κάθε μετάφραση. Κατὰ τὴ γνώμη αὐτοῦ τοῦ κυρίου, πρέπει τὰ ἐνεήνητα ἐνὶ ἑκατοστὰ τῶν μορφωμένων ἀνθρώπων, ποῦ εἶχαν τὴ δυστυχία νὰ μὴν εἶναι φιλόλογοι, καὶ ποῦ εἶναι μολαταῦτα ἱκανοὶ νὰ νοιώσουν τὸ πνεῦμα τοῦ Αἰσχύλου καλλίτερα ἀπ' τὸν κ. Μιστριώτη, πρέπει αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ καταδικασθοῦν νὰ μὴν ἐντροπήσουν ποτέ στὴν ἀρχαία ποίηση, ἐκτός ἂν τὴ διαβάσουν στὸ γαλλικὸ ἢ στὸ γερμανικὸ. Νὰ μεταφράσομε τὴ γλῶσσα μας; ὅπως πολὺ σοφὰ εἶπε ὁ κ. Καμπούρογλου, Ἄκουσ' ἐκεῖ! Δηλαδή νὰ δώσομε ἀφορμὴν στοὺς ζευζεκίδες τοὺς Ἑλλήλους νὰ μᾶς λέν ὕστερα πὼς ἡ γλῶσσα τοῦ Αἰσχύλου ἦταν ἄλλη ἀπ' τὴ σημερινὴ τὴ δικὴ μας!

Ὅχι! Χίλιες φορές καλλίτερα, νὰ πῶμε ν' ἀκούσομε τὸ πρωτότυπο, νὰ πάρουμε κ' ἕναν ὕπνο, σὰν καλοὶ πατριώτες, καὶ στὸ τέλος νὰ ξυπνήσομε καὶ νὰ φύγομε μὲ τὴ συνείδηση ἀναπαυμένη.

Αὐτὴ λέγεται ἐργασία μορφωτικὴ τοῦ ἔθνους! Ὁ λόγος, λέει, δὲν ἐζήτησε ποτέ νὰ τοῦ μεταφράσομε τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Χαρὰ στο γιὰ ἐπιχείρημα! Ἦθελα νὰ ξέρω, τὴν πρώτη φορὰ ποῦ ἰδρύθηκον σχολεῖα, ἂν ἐχρησιάσθηκε νὰ τὰ ζητήσῃ ὁ λόγος γιὰ νὰ γίνουν.

Ἄλλοι θέλουν τὴ μετάφραση ἀλλὰ στὴν καθαρῆς, χωρὶς ὅμως αὐτὸ διόλου νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ λίγο παρακάτω νὰ σᾶς ἐκθειάσουν τὴ δημοτικὴ ὡς γλῶσσα πολὺ ὠραία γιὰ τὴν ποίηση. Καὶ ἐνῶ ἐσεῖς βλασάνιζετε τὸ νοῦ σας γιὰ νὰ λύσετε αὐτὸ τὸ πρόβλημα, πὼς, ἐνῶ ἡ δημοτικὴ εἶναι ὠραία στὴν ποίηση, πρέπει μὴν ταῦτα ἢ μετάφραση νὰ γίνεταὶ στὴν καθαρῆς, παρουσιάζεται ἕξαφνα μιὰ νέα περιπλοκὴ σ' αὐτὸ τὸ διανοητικὸ φαινόμενο ποῦ μελετᾶτε, ἢ ὅποια σᾶς κάνει πιά νὰ χάσετε τὸν μπουσουλὰ: ἡ δημοτικὴ, λέει, αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ εἶναι μαλλιάρη, πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνη ποῦ μιλοῦμε, ὕστερα ὅμως ὁ ἴδιος σᾶς βεβαιώνει, πὼς ἡ γλῶσσα ποῦ μιλοῦμε εἶναι ἡ καθαρῆς ἢ ἡ ἐπεβλήθη κτλ.». Ἢ! τότε πῶς δὲ σᾶς μένει ἄλλο παρὰ νὰ τραβήξετε τὰ μαλλιά σας, ἂν εἴσθε μαλλιάρης, ἀπ' τὴν ἀπελπισία.

**

Μαλλιάρη! Μιὰ λέξη κι' αὐτὴ. Ἐπειδὴ σ' ὅλα τὰ πράγματα εἶμασθε οἱ ἄνθρωποι τῶν λέξεων, καὶ ξέρουμε θυμάσια τὴν τέχνη μ' αὐτὲς νὰ κρύβομε τὴν ἰδέα—ἢ τὴν ἔλλειψή τῆς ἰδέας—, ἄρα ἔπρεπε κ' ἐδῶ νὰ βρεθῆ μιὰ λέξη, μὴ μιὰ λέξη ποῦ νὰ ἔχη τὸ προσὸν νὰ μὴ λείψῃ τίποτα. Καὶ πραγματικῶς βρέθηκε ἕνας ἀξίος ἄνθρωπος καὶ τὴν ἐπέτυχε, ὅπως ἐχρησιζότανε. Καὶ τώρα μὲ τὴ λέξη μαλλιάρης ἕνας ἔννοε ἐκεῖνον ποῦ γράφει καθαρὴ δημοτικὴ, χωρὶς δηλ. νὰ μεταχειρίζεται τοὺς τύπους τῆς ἀνακατωμένης γλώσσας ποῦ μιλοῦμε, ἄλλος ἔννοε ἐκεῖνον ποῦ μεταχειρίζεται καὶ λέξεις ἄγνωστες σ' αὐτόν, κι' ἄς εἶναι δημοτικὴς σ' ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, τρίτος χαρακτηρίζει μαλλιάρῶ τὸ συγγραφέα ἐκεῖνον ποῦ σφαιρίζει κάποτε καὶ καμμιά νέα λέξη σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς δημοτικῆς γλώσσας, τέταρτος, ἐκεῖνον ποῦ νεωτερίζει πολὺ στὴν ὀρθογραφία, ἄλλος πάλι λέει μαλλιάρῶ ἕναν ποιητὴ, ὅταν εἶναι σκοτεινὸς στὶς ἰδέες—γι' αὐτόν—, ἐπειδὴ

φρονεῖ πὼς ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ διαβάζεται ἀνάμεσα σὲ δυὸ ποτήρια κρασί, γιὰ κανέναν ἄλλον ἴσως μαλλιάρης εἶναι ὅποιος κᾶθεται στὸ Παρίσι ἢ στὸ Λίβερπουλ, καὶ γιὰ ἕνα φίλο μου ἢ μαλλιάρης εἶναι μιὰ αἴρεση θρησκευτικὴ, ποῦ οἱ ὄπαδαί της τρέφουν μακρὰ μαλλιά καὶ μεγάλὰ νύχια καὶ εἶναι ἀκάθαρτοι. Ὁ Καμπούσης μάλιστα ὁ καημένος ἀπ' αὐτὸ πέθανε, λέει, ἀπ' τὴν κακὴ ζωὴ ποῦ τοὺς ἐπιβάλλει ἡ θρησκεία τους. Ἴσως μάλιστα ὁ φίλος μου ἔτρεφε τὴν κρυφὴ ἐλπίδα πὼς μὲ τὸν ἴδιο τρόπο θὰ πεθάνουν ὅλοι τους. Αὐτὸ δὲ μοῦ τὸ εἶπε, μὲ ρώτησε ὅμως, ἂν εἶμαι κ' ἐγὼ μαλλιάρης. Τοῦ εἰδείξα τὰ νύχια μου, καὶ ἔμα εἶδε πὼς εἶναι καθαρὰ, ἡσύχασε.

Δὲ γνωρίζω δημοτικὴ καὶ μαλλιάρη. Γνωρίζω δημοτικὴ ὁμορφα γραμμὴν καὶ δημοτικὴ γραμμὴν ἀσχημα. Γνωρίζω ἄκόμα δημοτικὴ καθαρὴ καὶ δημοτικὴ τῆς ἀνάγκης, δηλ. ἀνακατωμένη μὲ λίγα στοιχεῖα τῆς καθαρῆς, ὅπως αὐτὴ ποῦ γράφω ἐδῶ. Καὶ ναὶ μὲν, ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ καθένας νὰ φρονῆ, πὼς ἡ γλῶσσα ἢ δημοτικὴ δὲ θὰ μπορέσῃ ν' ἀποφύγῃ ὀλοτέλα τὴν ἐπίδραση τῆς καθαρῆς, μὲ τὸ νὰ λείψῃ ὅμως πὼς ἡ γλῶσσα ἢ καθαρὴ, (δηλ. ἡ γλῶσσα τοῦ Ψυχάρη, δὲν εἶναι ἡ δημοτικὴ παρὰ εἶναι γλῶσσα σφαιριστῆ, δὲν κάνει ἄλλο παρὰ νὰ ἀποδείχῃ τετραγωνικὰ πὼς ἄκόμα δὲν πῆρε εἰδηση ἀπὸ γλωσσικὸ ζήτημα, καὶ θὰ κινή πρόνιμα νὰ σωπαίνῃ.

Ἦθελα ν' ἀπαντήσω στὸν κ. Σουρῆ, ποῦ εἶπε σὲ συνέντευξή πὼς ἡ γλῶσσα ἢ μαλλιάρη δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ τὴ δημοτικὴ καὶ πὼς εἶναι προσωρισμένη νὰ πεθάνῃ. Δὲν ξέρω ὅμως πὼς ν' ἀπαντήσω, ἐπειδὴ καὶ ἐξακολουθῶ νὰ μὴν ξέρω τί ἀκριβῶς σημαίνει μαλλιάρης. Ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι ἐντελῶς ἀνίκανος νὰ καταλάβω σὲ τί διαφέρει ἡ γλῶσσα τοῦ Παλαμᾶ ἀπὸ τὴ γλῶσσα τοῦ Βαλαωρίτη.

Ἄν ὁ κ. Σουρῆς γλῶσσα μὴ μαλλιάρη ἔννοε τὴ γλῶσσα τοῦ «Ρωμιοῦ» καὶ αὐτὴ συνιστᾷ ὡς γλῶσσα φιλολογικὴ, τότε γίνουμαι στὴ στιγμὴ μαλλιάρης. Ποιὸς τρελλάθηκε νὰ ἀρνηθῆ τὴ χάρη καὶ τὴ δύναμη τῆς σάτυρας τοῦ «Ρωμιοῦ», ποῦ θὰ ἦταν ἴσως καὶ περισσώτερη, ἂν ὁ «Ρωμιός» δὲν ἔβγαίνε καταναναγκαστικῶς κάθε Σάββατο; Ἀλλὰ τώρα μιλοῦμε γιὰ τὴ γλῶσσα. Φαντασθῆτε μιὰν ὠδὴ στὸν Αἰσχύλο συνθεμένη σὲ τούτη τὴ γλῶσσα:

Ἐρ' οἴσθα, τεμπελόσκυλο, καὶ τῆς σοφίας ἔδρα, πὼς τὸ Ρωμέικο μυαλὸ διὰ παντὸς ἀπέδρα;

Ἄρ' οἴσθα, ἀρχαία ἀπέδρα, ὑψηλὴ καθαρῆς—

γαύγισμα τῆς δίνης, σὲ κανένα ἠφαιστειῶν, ὅπερ νὰ μυκάται τὰς ἀλίσεις(!) διασπᾶσαν(!)

(Πριγκίπισσα)

κι' ἀφοῦ χαμαρῶσομε τὸ ἀλυσοδεμένο αὐτὸ ἠφαιστειο καὶ τ' Ἄλγη τοῦ κ. Ραγκαβῆ, ἄς τεντώσομε τ' αὐτιά μας γιὰ νὰ μὴ μᾶς ξεφύγῃ κανέν' ἀπὸ τὰ «πλήσσοινα τὸν ἄερα θεία ταῦτα ἔπη»:

Κομψὸς χαμαὶ στηθόδεσμος' ἐγγὺς ἐσθῆς πλοῦσια.
Σατὰν ὁ Φαῦστος σε καλεῖ! Σός, σός εἶμι! Πλὴν
[ποῦ οὐ; (!!!)
(Μυρρίνη)

Ὁ μυελὸς ἐρρίγησε τῶν ἐν ἐμοὶ ὀστέων,
(Μεγάλῃ Πέμτῃ)

ὅταν τοὺς πρωτοδιάβασα τοὺς δαιμονίους αὐτοὺς στίχους, ποῦ ἂν δὲν τοὺς ἐώρων (κατὰ τὰ ἐκεῖνος πλὴν ποῦ ἔστι, ἐὰν ἔφη καὶ τᾶλλα πρότυπα) μὲ τὰ ὀμμάτιά μου, ποτέσ μου δὲ θὰ πίστευα πὼς ὑπάρχουν.

Ἐπάρχουν ὅμως καὶ παραὑπάρχουν ὥστε νὰ ἔχει ὅλο τὸ δικαίωμα νὰ περάσῃ στὴν Ἀθανασία ὁ κ. ποιητῆς, οὐ μόνος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν κριτικῶν αὐτοῦ, ὦν

κοἰΝὸΝ τὸΝ μίτοΝ τὸΝ χρυσοῦΝ ἢ μοῖρα κλώθε:
(Ἐφιάλτης)

μὲ τοῦ κ. Ραγκαβῆ τὸν μίτον.
Τὶ βγαίνει ἀπ' ὄλη αὐτὴ τὴν παράθεση τῶν προτύπων στίχων; Ὅτι συχνὰ πυκνὰ λέει μερικὰ πολὺ παράδοξα πράματα ὁ κ. Χατζιδάκις.

Γιατί, τί βῆρος μπορεῖ νᾶχει γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, γιὰ τὸ ζήτημα ποῖα γλῶσσα εἶναι κατάλληλη γιὰ τὴ λογοτεχνία ἢ γνώμη ἐκεῖνοῦ ποῦ γράφει ἐνθουσία, ριγὰ τις, ἐὰν ἔφη, ποῦ ἔστι κ. τ. λ. ἢ ποῦ μεταχειρίζεται σὲ κωμωδία, γλῶσσα—Ἠράκλειος—ὑπερκαθαρεύουσα καθὼς ἐτούτη ἐδῶ;

—Ὁρμενίδης... Οὐχί, οὐχί! Δυσπρόσιτοί εἰσιν αἱ ἀκρόρεια τοῦ Ὀλύμπου, ἔνθα δαιτώνται οἱ θεοί, καὶ ἀπαιτεῖται βίος ὀλόκληρος ὅπως προσπελάσει ὁ μύστης εἰς τὸν ἱερὸν χώρον....»*

Καὶ δὲν ἔχω δίκιο νὰ παραξενεύομαι καὶ νὰ χαρακτηρίζω παράδοξα τὰ λόγια τοῦ κ. Χατζιδάκι; Ἄδεν πρέπει νὰ μείνῃ ἀπαρηγόρητος ὅτι ἄλλοι πάλιν ἐπ' ἴσης λογοτεχνίαί ἐπαινοῦσι τὴν γραφομένην ἀκριβῶς ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις... ὡς ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς, ὁ κ. Ἀναστασόπουλος, ὁ κ. Ν. Ράδος... ὥστε οὐδὲ τούτο τοῦ κ. Ροῖδου εἶναι πᾶσι ἀποδεκτόν». *Βέβαια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ὑπαρηγόρητος, ὅπως κανένα παράδοξο πρᾶμα στὸν κόσμον, τὸ κομμάτι αὐτό, ὅπου ὁ κ. Χατζιδάκις μᾶς παρουσιάζει λογοτεχνίας τὸν κ. Ν. Ράδο καὶ τὸν κ. Ἀναστασόπουλο καὶ τίς γνώμες αὐτῶν καὶ τοῦ κ. Κλέωνος τίς βάζει ἴσα μὲ

* Μνηστήρες Πηνελόπης. «Ποικίλη Στοὰ» 1896 σελ. 71.

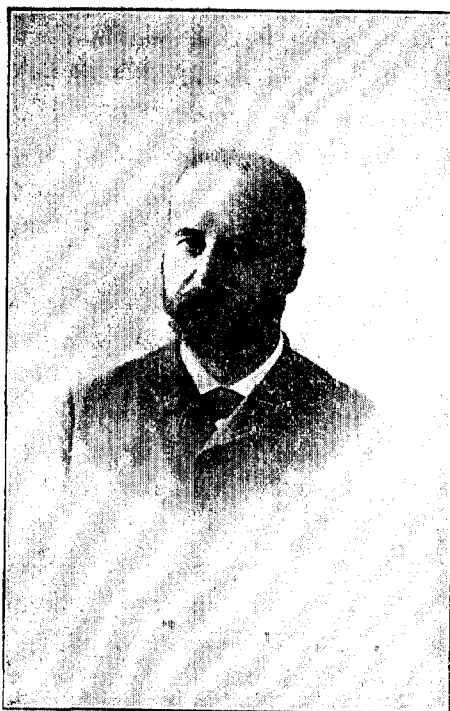
** Γλωσσολ. μελέται (Εἰδώλων κατάλυσις) σελ. 483 σημείωσις.

τοῦ Ροῖδῃ τὴ γνώμη. Γιὰ τὸν κ. Κλέωνα, ὕστερ' ἀπ' ὅσα εἶδατ ἔως τώρα καταλάβατε τί βῆρος μπορεῖ νᾶχει ἡ γνώμη του. ὅσο γιὰ τὸ λογοτεχνικὸ κ. Ν. Ράδο τί νὰ σᾶς πῶ; ἐγὼ ξέρω ἕναν κ. Ν. Ράδο συγγραφέα ἐνὸς βαθυστόχαστου βιβλίου «ἢ τελευταία φάσις τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν ζητήματος.» Ἄν αὐτὸ τὸ βιβλίον τὸ θεωρεῖ λογοτεχνικὸ ὁ κ. Χατζιδάκις τότε, μὰ τις Μούσες, ὁ κ. Ν. Ράδος ἔχει τὴ δόξα, ὅτι βρήκε καινούργιο εἶδος λογοτεχνικὸ. Ὁ κ. Ἀναστασόπουλος θᾶναι νόστιμο νὰ εἶναι τῶν Ἀλγέων ὁ κριτικὸς, καὶ θᾶχει γούστο οἱ δυὸ αὐτοὶ κύριοι, συμπεπικνωμένοι εἰς ἕνα νὰ εἶναι ὁ ἴδιος κ. Ἀναστασόπουλος, ποῦ στὸ περασμένο τεύχος τοῦ περιοδικοῦ «Κριτικὴ» ἔτυχε νὰ διαβάσω κάτι τι δικό του μὲ τὸν τίτλον «Πέθανε τὸ ἄγαλμα», ποῦ νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια δὲ θυμοῦμαι πιά—εἶναι καὶ τῶς καιρὸς ἀπὸ τότε—τὶ ἔλεγε. Τὸ μόνον ποῦ θυμοῦμαι εἶναι ἡ ἐντύπωση ποῦ μοῦκανε, ὅτι δηλαδή κι αὐτὸς σφαιρῶναι πληρέστατα μὲ τὸν πάτερ Ἀλκουῖνο καὶ παραδέχεται τὸν ὀρισμὸ του γιὰ τὴ γλῶσσα, τεκμηρίον δὲ ἡ ἀκόλουθη φράση ποῦ μόνη αὐτὴ δὲν κατόρθωσε δυστυχῶς νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴ φυλακὴ τοῦ κρανίου μου «...Καὶ ὡς Ἰδέα οἱ Θεοὶ οἱ ἀρχαῖοι ἦσαν αἰώνιοι. Δὲν ἐπέβηθησκον πώποτε οὐδ' ἀνίσταντο πώποτε». Ἐδῶ φανερά θέλει νὰ πει ὁ κ. Ἀλκουῖνιστής, ὅτι δὲν πέθαναν ποτέ ὄγκου δ' ὅμως εἶνεκεν λέει πώποτε ποῦ σημαίνει ποτέ ὡς τὰ τώρα δηλ. δὲ λέει τίποτα.

(ἀκολουθεῖ)

ουσα: σοφίας έδρα, χαμηλή καθαρεύουσα· Ρωμέϊκο μυαλό, δημοτική τεμπελόσκυλο, χυδαία.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ

ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΛΕΓΚΡΑΝ

Με τέτοιο γλωσσικό μουσείο φιλολογία σοβαρή δε γίνεται. Νομίζω ατόυ συζήτηση δε χωρεί. Κι' ας υπάρχουν άνθρωποι που βρίσκουν στο «Ρωμιό» τίποτε λιγότερο παρά τή λύση του γλωσσικού ζητήματος. Νά, λέει, αυτή είναι ή γλώσσα που μιλούμε. Ναι, βέβαια, ή γλώσσα του «Ρωμιού» είναι ένα νόστιμο μίγμα από τις δύο γλώσσες που έμαθαμε να μιλούμε, χωριστά ή ανακατωμένα, κατ' τή θέμα που εξετάζουμε. Είναι μάλιστα κάτι παραπάνω, διότι έχει άλλοτε και αρχαία γλώσσα, άλλοτε και γαλλική και ιταλική και όποιαδήποτε άλλη, ανάλογα με τήν περίσταση. Και όλες αυτές τις γλώσσες με πολλή χάρη, αλήθεια, τις ταιριάζει ό ποιητής και τις κεντ' τή μι'ά άπάνω στην άλλη.

Τώρα, για να είμαστε δίκαιοι, ας βγάλουμε τήν αρχαία ελληνική, ας βγάλουμε και τις άλλες ξένες γλώσσες (συγγνώμη, κ. Καμπούρογλου, για τή άλλες) και ας εξετάσουμε εκείνο που μένει. Λοιπόν εκείνο που μένει, δηλ. δημοτική και καθαρεύουσα, και πάλι δεν είναι γλώσσα φιλολογική, είναι γλώσσα κατάλληλη μόνο για σάτυρα. Είναι ένα ένδυμα παρδαλό, που στέκει θαυμάσια στο κωμικό πρόσωπο του Περικλέτου, όταν προσφωνή τή Φασουλ'η, δεν ταιριάζει όμως ολύτελα στην Τραγωδία, όταν προσφωνή τόν Αίσχύλο, όπως δεν αρμόζουν τ'α παρδαλά ρούχα στον Ιερέα όταν Ιερουργή. Ήσυνειθισαμε τόσο πολύ με τή παρδαλό αυτό ρούχο, που τή φορούμε άδιάκοπα στην καθημερινή μας ζωή, ώστε κατάντησε να μοιάζω παραφωνία τή σεμνή και τή όμοιοχρωμο ρούχο. Αλλά έλα που ό άληθινός ποιητής δεν μπορεί να κάμη άλλοιώς, κ' έτσι πέφτει σ' αυτόν τή βαρ'ύ έργο, να μ'ε υπενθυμίζω αγάλια αγάλια ποι'ά είναι ή γλώσσα μας.

Για να μιλήσω άπάνω σ' ένα παράδειγμα. Τό Ρωμέϊκο μυαλό με τή άπέδρα δε θ'ά κάμου, ποτέ τους μι'ά γλώσσα είναι δύο στοιχεία ξένα. Τή άπέδρα δε χωρεί στο Ρωμέϊκο μυαλό· όσο γι' αυτό μπορεί να σ'ε πληροφορήση κι' ό άείμνηστος εκείνος ένομοτάρχης που έγραφε π'ως «ή ήμίονος Κλεοπάτρα άπέδρα και έξακολουθει άπέδρα». Η μετάβαση άπ' τή Ρωμέϊκο μυαλό στο άπέδρα προξενεί στην ψυχή ένα έλαφρό ξάρνισμα, που μ'ε ειδοποιεί ότι αλλάζουμε γλώσσα. ένα ξάρνισμα όμοιο π. χ. μ' εκείνο που προξενεί ό συνδυασμός

άρ' οίσθα, τεμπελόσκυλο, αν και σ' αυτόν είναι μεγαλύτερο τή ξάρνισμα, επειδή και ή γλωσσική άπόσταση που χωρίζει τή δύο στοιχεία είναι μεγαλύτερη.

Τή ξάρνισμα αυτό στη σατυρική ποίηση όχι μόνο δεν είναι κακό, παρά είναι και όργανο χρήσιμο για τή σκοπό της, είναι όμως άνυπόφορο στη σοβαρή φιλολογία. Και ό Σολωμός στις σ'ατ'ύρες του άνακ'άτωσε Ιταλική με τή ελληνική. Βέβαια όμως δε θ'ά έγραφε ποτέ του ό Σολωμός π. χ.

και σαν πρώτ' άνδρειωμένη χαιρε, χαιρε, ο Liberté.

Και να σημειώσετε, παρακαλώ, π'ως εύκολότερα μπορεί να π'η ό Ρωμιός ή Λιμπερτά, τ'ης Λιμπερτάς, παρά άπέδραν, άπέδρας, άπέδρα.

Και τώρα στο τέλος μου φαίνεται π'ως ή'ρα τόν όρισμο που ζητούμε. Μαλλιάρως λέγεται εκείνος, που δεν άπέδρα από τή Ρωμέϊκο μυαλό του τή αίσθημα τ'ης ενότητος στη γλώσσα.

Ο ΑΝΗΣΥΧΟΣ

ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ ΤΩ ΓΑΛΛΙΑ ΧΑΙΡΕΙΝ

Φραγκι'ος άνήρ, τούτέστιν ό Γαλλίας,
Γνώμας σοφός έφθέγγετο κι' άλλοι'ας,
Είς σύλλογον τόν Ύπερπαρνασσόν,
Και δάφνας άπέδέχθη και θαλί'ας
Τ'ης άρρενος μερίδος και θηλείας,
Τούτ' έτσι κ' ήγουν, πάντων και πασών.

Ύπερ πλέον τ'ης λαμπρός του στωμυλίας,
Λαβέτω και τή δώρα τ'ης κοιλίας,
Α δυσπραγών έκβάλλει τις φυσών·
Μετ' πολλ'ης έκφεύγουν δυσκολίας,
Είσιν ούχ ήττον δείγματα φιλίας
Τών ύπερ ών προμάχεται Μουσών.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

ΤΑΔΕ ΛΕΓΕΙ

“Ο ΦΥΛΛΑΚΑΣ ΤΟΥ ΜΑΝΤΧΕΣΤΕΡ”

(Να τή χαιρέσετε, Μιστριώτηδες και Κασιδιάρηδες !)

Άκούστε τί γράφει «Ο Φύλλακας του Manchester», ή π'ιδ φιλελληνική έφημερίδα του κόσμου.

«Οι φοιτητάδες του ελληνικού Πανεπιστημίου μ' αρχηγούς μερικούς τους Καθηγητάδες »κι άλλους άντιπροσώπους τ'ης νέας ελληνικής «παιδείας, διαμαρτύρονται μ' όλη τους τή »δύναμη που παρασταίνονται τή έργα του »Αίσχύλου σ' ένα τους θέατρο μεταφρασμένα »στην ξεπεσμένη γλώσσα που μιλούν οι ίδιοι »τους οι σπουδαστάδες, Καθηγητάδες, κι' άλλ- »λοι άντιπρόσωποι τ'ης ελληνικής παιδείας. »Έτσι καθώς αναγράφουμε τήν ύπόθεση, συγ- »γενεύει κάπως με πλοκή κωμικής όπερας. »Έχει όμως και τή σοβαρή τ'ης μεριά, που τ'ης »δίνει μεγαλύτερη σημασία παρ' αν είταν άπλη »άποθέωση ενός ψευτοήρωα. Άλλο αποτέλεσμα »δεν μπορεί να έχη αυτός ό φανατισμός τους »πρός τήν άγνή κλασσική παράδοση, παρά να »κρύβη από τή μεγαλύτερο σωρ'ό των πατριω- »τών τους τή φωτα τ'ης ελληνικής μεγαλοφυΐας »που είναι δα κ' ή μεγαλύτερη δόξα τους. Τ'ης

ΗΛΙΑ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

3 Η ΖΩΗ ΜΑΣ Κ' Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ 3

Α.

ΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΜΑΣ

Τυπώνονταν τραγούδια, που κλειούσαν μέσα τους πόνο κι' άπογοήτευση κατ' άμ'ίμηση, μελαγχολία άγνωρη στον Έλληνικό χραχ'ήτ'ρα, κατακραυγή και κατ'άρες ενάντια στη ζωή φοβερή και που βάραιναν τήν ψυχή σαν μιλύβι. Τή αίσθημα του πόνου ήταν προσποιητό· όλοι κ'αμόνονταν π'ως πονούν, π'ως στερεψ'αν οι δακρυοπηγές τους και βρίσκαν παρηγοριά μονάχα στο άγρομάχημα τ'ης Μούσας τους. Αψυχολόγητα τή πράγματα ρίχνονταν ύπως-όπως και γέμιζαν τις σελίδες με «ώ!» και με «α!» με φοβερισμούς για τή ζωή, με ματοστάλαχτες περιγραφές, με ήρωες που αυτοκτονούσαν χαρούμενοι, π'ως γλύτωναν από τή βάρ'ος τ'ης ζωής. Η γλωσσική

και ήσυχη μελαγχολία είχε γίνει στριγλα με τρομοβόρητο πρόσωπο, ό άρκιός και χαϊδευτικός άνήρας μας, άλλαζε και γινόταν βαρ'ύς και τούς έπνιγεν όλους, ό ύρ'ανός μας ήθελε δεν ήθελε έπρεπε νάναι πάντα μολυβένιος. Και βέβαια ό'λ' αυτά δε μπορούσαν παρά ν' αφήσουν τήν επίδρασή τους στην οικογένεια. Σιγά-σιγά τή δηλητήριο έμπαινε στην ψυχή και παντοδύναμη π'ιδ ή άρρώστια κυριεύε τους Νεοέλληνες.

Έξόν από λίγες εξαιρέσεις, π'χουν να δείξουν μερικ'ά φωτεινά π'νέματα στο πέρασμα των χρόνων αυτών, όλοι όσοι έγραφαν δούλευαν για να δυναμώσουν τήν κυρίαρχη άρρώστια. Και τή είδαμε τούτο όχι μονάχα στη φιλολογία μας, παρά και στις διαφοροτρόπες εκδήλωσες τ'ης άλλης ζωής μας. Έπειδή όλες οι λεπτομέρειες τ'ης ανθρώπινης ζωής, καθώς θελει και δείχνει ό φυσικός νόμος, έχουν σχέση βαθιά άναμεταξύ τους και ή μι'ά είναι άποτέλεσμα τ'ης άλλης, ό,τι έγίνονταν στα γράμματα, έδείχνονταν τόν ίδιο καιρό και στην κοινωνία και στην πολιτική και στη θρησκεία και στο στρατό και σ' όλη μας τήν εθνική ύπαρξη. Και λέγοντας εθνική μιλω με τή γενική σημασία του όρισμού.

Για τήν κατάσταση αυτή δεν είναι άφορημ'ή μικρότερη από κάθε άλλη και τή οικογενειακά περιοδικά. Άφου δεν είχαν κανένα μέτρο και καμιά μέθοδο όσοι τάβ'χαναν, δε μπορούσαν παρά έτσι να καταντήσουν

τ'α πράγματα.

III «Ο,τι έδημιούργησαν τή παλιά εκείνα περιοδικά δεν έφυγεν άκόμα» άφισε βαθιά τή σημάδια του στη ζωή μας, γιατί ήταν δυνατά ριζωμένο. Και τώρα χρειζεται ένας άγ'ωνας γερός και συγκρατητός, μεγάλος όσο μεγάλος είναι και ό κίντυνος που μ'ε φοβερίζει άκόμα, για να μπορούμε να ξανακυρίσουμε στην άληθινή ζωή και να ξαναϊξουμε τή σωτήριο φ'ως τ'ης αλήθειας. Ο άγ'ωνας έχει αρχίσει από δω και είκοσι χρόνια, μ'ά είναι άκόμα αδύναμος και δείχνεται δύσκολος, όπως κάθε μεγάλος άγ'ωνας.

Στην άνάπλαση, που φαίνεται να ξεφεύγει από κάθε μεριά τ'ης ζωής μας, τήν πρώτη θέση θεσ'ό π'ως π'επει ν'έχουν τή περιοδικά. Άφου οι έφημερίδες προσπαθούν περισσότερο να γ'αρμείσουν ό,τι καλό υπάρχει παρά να τή στηλώσουν, κι' άφου τή βιβλίο, πριν προφτάσει να ιδεί ζωή, κιντυνεύει να πεθάνει, τή περιοδικά είναι τή μόνο μέσο τ'ης αντίδρασης, και τή μοναδικό βήμα, που άπόμεινε σ' όσους θέλουν ν' άγωνιστούν και να μιλήσουν για τή δημιουργία καινούργιας ζωής και καινούργιων έλπίδων. Στ'α τελευταία χρόνια β'γ'χαν μερικ'ά περιοδικά με τέτοιο πρόγραμμα και με τέτοιες ιδέες. Δε μπορεί κανένας να τή άρνηθει αυτό. Και β'γαίνουν τώρα άλλα, που δείχνουν π'ως τόν ίδιο δ'ρόμο θέλουν να τραβήξουν Μ'ά τή λέω χωρίς διαταγ'ό π'ως θέλουν

»περιορίζουνε λοιπόν την έπιρροή εκείνων που
 »καμώνονται πως τιμούν, και την μικραίνουν
 »τόσο, που μόλις φαίνεται. Για να είναι καθαυτό
 »λογικοί, πρέπει τότες να μη μεταφράζεται και
 »να μη βεβηλώνεται μήτε ο Σαιξπήρος, μήτε
 »ο Ντάντες, μήτε οι μεγάλοι Λατίνοι, μήτε
 »κανένας άλλος έξοχος ποιητής του κόσμου που
 »δεν ετυχε να είναι πολίτης της νέας Αθή-
 »νας. Είχαμε τέτοιες φιλονεικίες και στη δική
 »μας χώρα τότες που πολλοί και σπουδαίοι
 »καταδίκασαν τη μεταφράση της Αγ. Γραφής
 »σε γλώσσα που μπορούσε να καταλάβη ο
 »έχλος. Θα είταν ίσως πιο εύκολόνοιωστη ή
 »κατακραυγή των Αθηναίων αν άξαφνα προ-
 »τείνανε να ξαναπλαστή η έθνική τους γλώσσα
 »και να ξαναρθή στην καθαυτό κλαστική. Δέ
 »φαίνεται όμως να ζητούν τέτοιο πράμα. Μά
 »κι αν το ζητούσανε, θα σήμαινε δίχως άλλο
 »πως πίσω πηγαίνουν, κι όχι μονάχα σε τούτο
 »παρά σε όλα τους. Για να γίνη μεγάλο ένα
 »Έθνος πρέπει να λογιάζη τα μελλούμενα κι
 »όχι τα περασμένα. Ένα και μονάχο καλό
 »έχουν αυτές οι προγονικές δοξες, που κεντούν
 »κάπως τη φιλότιμία για καινούργιες μεγαλή-
 »τερες δοξες. Ίσως το σοβαρότερο άμάρτημα
 »της σημερινής Ελλάδας είναι που ζη δλότεια
 »με τα περασμένα της και πολιτικά και φιλο-
 »λογικά».

Η ΠΑΛΗΑ ΚΡΗΝΗ

Κρήνη με τη σκαλισμένη σου μειώπη, την κιο-
 τιοποράσινη και πανάρχαια, κοιμήσου στη σιωπή
 της άναεμης πλάσης

Στην πέτρινη γούβα σου, τα ξερά φύλλα του
 Πλατάνου, με μεγάλες νεκρές πεταλούδες, κοιμούν-
 ται κι αυτά σιωπηλά και άτάραχα, μωρεϊά στο μεση-
 μεριάτικο κάμμα.

Γίγαντας σκελεθρωμένος το ψηλό δοντοί παρα-
 στέκει άπάνωθέ σου με τα ξερά και γυμνά του κλω-
 νάρια με τ' άσπρά του φύλλα, τα άπομεινάρια αυτά τα
 θλιβερά, που ρέβουν έτσι, ού μαγαμένες καρδοϋλες.
 Οι περιπλόκαμοί του δέ σε ησκάζονν, τώρα, άδύνα-
 μοι και χαλαρωμένοι και το λιουπύρι ρουφά σιγά σιγά
 το νεράκι το λιγοστό της παράπλευρης ρεματιάς, που
 άκίνητο καθορεγίζει τοδρανοϋ την αϊθέρια γλαυκή
 γαλήνη.

Το νεράκι αυτό ξεχείλιζε κάποτε παραπτοαι-

μονάχα χωρίς και να το κατορθώνουν. Το γιατί θα μάς
 το πει η δικιά έζέτση του έργου εκείνων, που τα διευ-
 τύνουν, και εκείνων, που τα γράφουν.

Όταν στη τελευταία χρόνια της ζωής της ή
 «Έστία», το καλύτερο οίκογενειακό περιοδικό πουχε
 βγει ως τότες, άλλαζε τη μορφή της και από άποθήκη
 κάθε λογής ύφελιμης γνώσης και κάθε λογής πνευμα-
 τικής τάχτης διασκεδάσης, άρχισε να γίνεται κάτι
 πιο ούσιαστικό, πιο γενναίο, πιο ζωοπύροχο, άκούστη-
 καν πολλές φωνές δυσκρέσκειας και στενοχωρίας, ότι χά-
 λασεν, ότι πήρε τον κατήφορο στο άκκατάνοητο και στο
 παραξένο. Και βέβαια δέ μπορούσε να γίνει κι άλλως.
 Αν δεν άκούγονταν οι φωνές αυτές, δε θα δείχνονταν
 και πιο προχωρητικά πια πνοή καινούργια ζωογονούσε
 τα Έλληνικά γράμματα. Έχει ξεχωριστή θέση στην
 ιστορία της Νεοελληνικής φιλολογίας η «Έστία» και
 η ύπαρξή της θα μείνει συγκρατητή με κάποια άναγέν-
 νηση, θα θυμίζει πάντα, πως η άνάπλαση, που είχεν
 άρχισει σιγά και δειλά από λίγα χρόνια, ένωσε την
 άνάγκη, ότι πρέπει και να ξεκνερωθει πιο τολμηρά
 και πιο ούσιαστικά. Οι παλιοί συνεργάτες της «Έστίας»
 ήθελαν δεν ήθελαν έπρεπε να κόνουν τότε στους νέους
 και να τους άρήςουν έλευτέρο το δρόμο για να μεγα-
 λοφωνήσουν στους Νεοέλληνες, πως η πνευματική τους
 ζωή δεν άδηριέται από το φως της άλήθειας και του

αμέγο προς τη γουβίτσα σου και τα ξερά φύλλα έδρο-
 σίζονταν.

Υπομονή.

Το χειρόπορο πάλι θαρθή και το νεράκι πάλι
 θα τρέξη κελαριοτό σιμά σου και οι περιπλόκαμοι
 πάλι θα ησκάσουν θολόπλεχτοι τη θλιβερό σου γύ-
 μνια. Σου φτάνει αυτό.

Την παληά δόξα μη ζητᾶς μονάχα.

Αυτή δέ γυρίζει ποτέ.

Κανένα σύγνεφο δεν την έπηρε να σου τη φέρη
 πίσω.

Κοιμάται στους τάφους με τους νεκρούς....

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

— K. ΠΑΛΑΜΑ: Μεταφράζετε τους Αρχαίους. Β'.

— » » » Ο Φήμιος. Ποίημα.

— N. ΚΟΝΕΜΕΝΟΥ: Του κ. Μιστριώτη έπιστολή.

— ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ: Η Στατιστική της Παιδείας

— ΠΑΝΟΥ ΚΑΛΟΘΕΟΥ: Αρχή του Παραμυθιού.

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

«Ο ΝΟΥΜΑΣ» παραχωρεί στους συνδρο-
 μητές και τακτικούς άναγνώστες του τά-
 κόλουθα βιβλία, σχεδόν χάρισμα :

Του ΠΑΛΛΗ την «Ήλιάδα» (δυό τόμοι
 Α—Μ). Δο. 1.—

Του ΚΑΜΗΥΣΗ: όλα τα έργα (τόμοι
 έξτά: Φάροα της Ζωής, μυστικό
 του γάμου.—Μις Άννα Κούξλεϋ.—

Κοϋρδοι.—Δαχτυλίδι της Μάννας.—
 Άνατολή.— Βιβλίο των Συντρι-
 μιών.—Στά Σύγνεφα.—Διονύσου διθύ-
 ραμβοι). Δο. 3.—

Του ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ: τον «Τίμωνα τον Μι-
 σάνθρωπο» μεταφρασμένο από τον
 Ήλία Βουτιεριόη. Δο. 30

Του ΗΑ. ΒΟΥΤΙΕΡΙΩΗ: τα «Σύννεφα»
 τραγούδια. Δο. 50

Του Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: Του Νουμά
 «Φαινόμενα και Πράγματα». (1900).
 Δο. 30

Τα ταχυδρομικά τα πληρώνουν οι
 άγοραστής.

Ο „ΝΟΥΜΑΣ,” ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ Μ' ΟΚΤΩ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στά κίσκια της πλα-
 τεϊας Συντάγματος, Όμοιοίας, Υ-
 πουργείου Οίκονομικών, Σταθμού Τρο-
 χιοδρόμου (Όφθαλμιατρείον), Σταθ-
 μού Υπογείου σιδηροδρόμου (Όυό-
 νοτα).

Ο „ΝΟΥΜΑΣ” δέχεται από τις έπορ-
 χίες και τριμηνους συνδρομητές, με δυό
 δραχμές προπληρωτές την τριμηνία.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ταξειδεύει στην Εύρώπη δυό τρεις μήνες
 τώρα, βγάξει λόγους, κάμνει συλλάλητήρια,
 δέχεται συγχαρητήρια, ένθουσιάζει, λένε,
 τους Εύρωπαίους και τους άναγκάζει, με τα
 λογια του πάντοτε, να πιστέψουν πως το Ρο-
 μέϊκο κατοικείται ακόμα από ανθρώπους ζων-
 τανούς και πως έχει «άπαράγραπτα δικαιο-
 ματα» κ' επί της Μακεδονίας κ' επί κάθε άλ-
 λης χώρας τέως Έλληνικής».

Ο άνθρωπος αυτός κάτι κάμνει—δεν το
 άρνούμεθα. Άλλά το κάτι που κάμνει αυτός
 έξω είναι τόσο μικρό, τόσο αδύνατο, ώστε το
 πνίγουμε μεις δω μέσα με τις πράξεις
 μας τις αντιπαιρωτικές. Διαβάστε και το
 τσουχτερό άρθρο του «Φύλακα της Manche-
 ster» που δημοσιεύουμε σ' άλλη σελίδα για
 να πεισθῆτε.

Βλέπετε, οι κουτόφραγγοι έπαψαν πια να

ώραιο. Μά η αντίδραση βρέθηκε νάναι μεγάλη. Οι
 συνειθισμένοι να βρίσκουν μες στις σελίδες του άγαπη-
 μένου τους περιοδικού μελοδραματικές αίσθηματολογίες
 πέζες και έμμετρες άνακατωμένες με άρθρα λαϊκής έπι-
 στήμης και με περιεργα παρμένα όπως—όπως από δω
 κι από κει, ξαφνίστηκαν, όταν είδαν κάποια έργασία
 με μέθοδο.

Οι συνειθισμένοι να διαβάζουν την εύκολη κριτική
 για κάθε ζήτημα, γραμμένη με άσυνείδητη άφροντισία
 από κάθε σοφό της έποχής — κ' ήταν πολλοί οι
 τέτοιοι — άναδρανήστηκαν δυνατά, όταν για πρώτη
 φοράν αντίκρισαν κάτι πολύ πιο μεστό και πολύ πιο
 σοβαρό. Άντις για την κριτική πολυλογία του κ. Βλά-
 χου, του κ. Βικέλα ή του πρώτου έφημεριδογράφου
 έβρισκαν έμπρός τους μια κριτική του Καλοσγούρου,
 του Παλαμά, του Πολυλά, κι άντις για τις ποιητικές
 αίσθηματολογίες του Παράσχου ή κάθε άδεξιου μιμητή
 του τα τραγούδια του Μαρκουά, του Παλαμά, του
 Έφταλιώτη ή όποιου άλλου άληθινού ποιητή. Το
 πράμα δεν ήταν μικρό. Οι διαγμένοι έπρεπε να φω-
 νάζουν και τις φωνές τους να τις άκούσουν οι παλιοί
 τους θαυμαστές και να συμφωνήσουν. Κ' έτσι έγινε.
 Μά άρχισε κι ο άγώνας, δύσκολος κι άδικόκοπος.

Ένα κοινό, που ήταν συνειθισμένο να δέχεται
 άνεξέταστα ό,τι του έδιναν, γιατί αυτό συμφωνούσε με

την πνευματική του άνεκροφή και του κολάκευε τη
 πρόστυχη ψυχική του όρεξη, δε μπορούσε παρά να δια-
 μαρτυρηθεί μαζί με τους έως τότε δασκαλους του για
 το άπάντεχο άναποδογύρισμα της σκέψης του και της
 αίσθητικής του. Ήταν δύσκολο πολύ να παραδεχτεί
 τη καινούργια πνοή, που ήθελαν να μπάσουν μέσα
 στην ψυχή του. Χρόνια και χρόνια δούλευαν όλοι άπά-
 νου — κάτου οι πνευματικοί του άδελφοί να του στερέ-
 ψουν κάθε πηγή ζωής, να του μαράνουν τη δύναμη
 της θέλησής του, φέρνοντάς το σε βέβαιο κι άνίκητο
 πνευματικό θάνατο, και χρειάζονταν κάτι υπεράνθρωπο
 για να το ξεσύρουν από την κατάρσταση αυτή. Την
 άγώνα τούτο τον είχε πάρει άπάνου της η «Έστία»,
 γιατί ήταν και το μοναδικό περιοδικό, που μπορούσε
 να ειπει, πως ήταν παραδομένο όλακρο στη φιλολογία
 την άληθινή, όσο δυνατόν, ύστερ' από τόσο άπότομο
 κ' επικίνδυνο άλλαγμα. Και δεν άργησε να δείχτει
 τόσο επικίνδυνο για την ύπαρξή της ήταν το άλλαγμα
 αυτό, αφού ύστερα από τρία—τέσσαρα χρόνια έπαψε να
 βγαίνει. Οι περισσότεροι από τους συνδρομητές της ήταν
 από το καρφωμένο στα παλιά και συνειθισμένο στην ψευ-
 τιά κοινό: οι καινούργιες ιδέες και το φως της άλήθειας
 τους φόβισε, δεν είχαν τη δύναμη ν' άνοιξουν τα μάτια
 τους και να ίδουν κ' έτσι, για να γλυτώσουν από το
 βασκανιστήριο αυτό, έπαψαν να την παίρνουν και να
 τη διαβάζουν. (Ακολουθεί)

Ξιπάζονται με τις παπαρδέλες μας. Θέλουν να ιδούν φῶς—θέλουν να ιδούν έργα. Κ' έργα μεις δὲν τοὺς δείχνουμε, ἀφοῦ με τὰ κωμικώτατα κι' ἀντιπατριωτικώτατα καμώματά μας τοὺς φωνάζουμε κάθε στιγμή πῶς ἡ Ἑλλάδα πάει, ἔσθυσε πιά ἀπὸ τὸν κόσμο.

Μιλᾷει ὁ Καζάζης στὴν Εὐρώπη. Μὰ μιλάει καὶ στὴν Ἑλλάδα ὁ Μιστριώτης κι' ὁ Χατζιδάκης καὶ τόσοι ἄλλοι ἀκόμα, σὰν κι' αὐτοὺς, Φαμφαρόνοι καὶ Ἐθνοκάπηλοι. Καὶ μιὰ κουβέντα τῶν τελευταίων—ἀλλοίμονο!—εἶναι ἰκανὴ νὰ σβύσῃ τὴν φωνὴ ἑκατομμυρίων Καζάζηδων. Γιατί οἱ Καζάζηδες ἀντιπροσωπεύουν, στὰ μάτια τῶν Εὐρωπαίων, τὰ λόγια—ἐνῶ οἱ Μιστριώτες κι' οἱ Χατζιδάκηδες τοὺς δείχνουν τὰ ἔργα ὀλοφάνερα.

Τί φωνάζουμε κάθε ὥρα καὶ στιγμή γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ὦ Πανελλήνες; Εἶναι πάντοτε καλύτεροι ἀπὸ μᾶς ἀφοῦ δὲν ἔχουν ἕνα Μιστριώτη νὰ παρουσιάσῃ κάθε ὥρα καὶ στιγμή στὰ μάτια τοῦ κόσμου τὴν πατρίδα τους γιὰ καινούργια Ἄβδηρα!

ΟΡΙΣΤΕ

καὶ μιὰ τραγὴ ἀποδείξει σ' ἐκεῖνα ποὺ λέγαμε ὅταν παραστάθηκε ἡ «Ἀντιγόνη» κι' ἡ «Ὀρέστεια», πῶς δὲν ἐφταιγε δηλ. ἡ γλῶσσα ἡ δημοτικὴ γιὰ τὸ κακὸ ποὺ ἔγινε, ἀλλὰ ἡ κακὴ κι' ἀσυνείδητη μετάφρασι.

Σὲ μιὰ ἐφημερίδα ἀπὸ κείνες ποὺ ἐδημοσίευσαν τίς μεγαλύτερες ἀνοησίες γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ἐτυπώθηκαν με μεγάλα γράμματα τὰ λόγια αὐτὰ γιὰ τὴν μετάφρασι τοῦ «Χειμωνιάτικου παραμυθιοῦ» τοῦ Σαίξπηρ:

«... Ἡ γλῶσσα τῆς μεταφράσεως τοῦ «Χειμωνιάτικου παραμυθιοῦ» μᾶλλον εἰς τὴν δημοτικὴν ἀποκλίνοῦσα εἶναι ἀρκετὰ καλὴ καὶ σύμφωνη πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἔργου».

Ἐίπατε τίποτα;

ΠΕΘΑΝΕ

στὰ Παρίσια τώρα τελευταία ὁ Αἰμίλιος Λεγκράν. Γιὰ τὸν Ἑλληνισμό, μεγάλο κακὸ ὁ θάνατός του. Γιατί ὁ Λεγκράν ἦταν ἀπὸ τοὺς λίγους ἐκείνους κι' ἐκλεχτοὺς ξένους ποὺ ἀφιέρωσαν ὀλόκληρη τὴ ζωὴ τους διδάσκοντες καὶ συγγραφόντες, γιὰ νὰ ποδείξουν στὸν κόσμῳ πῶς ἡ Ἑλλάδα δὲν εἶναι μονάχα ἕνα πλούσιον ἀρχαιολογικὸ μουσεῖο κι' ἕνα ἀπέθαντο νεκροταφεῖο «ἀρχαίας δόξης καὶ προγονικῆς εὐκλείας» ἀλλὰ τόπος ζωντανὸς ποῦχει παρὸν καὶ θάχρη καὶ μέλλον—ἐν τὸ θελήσῃ κι' ἐν κατορθώσῃ

ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΔΟΙ

JUDAS ERRANT

ΜΠΕΚΑΝ ΚΛΕΦΤΑΙΣ Σ' ΤΟ ΜΑΝΤΡΙ...

— Ἄμ ποῦ θυμᾶσαι τοῦ λόου σου τῆς καλοσύνης π' κάνεις! Μήνα ξέρ' τὸ ζερβί σ' τί κάν' τὸ δεξί; Δὲν ἤσουνα σ' τὸν Ὠροπό, ἕνα Μᾶνη, με τὸν Παπαρηγόπουλο, καὶ σούρθη μιὰ νυχτιὰ μσαφίρης ἀρωστός; ἤμουνα ξενάκι, διαβάτης, κι' εἶχα θέρμ' ποῦ πήαινε γόνα, ντελίριου σωστό. Ποιὸς νὰ με πᾶρ' σπίτ'; ποιὸς νὰ μ' δώσ' γιατρικὸ; ποιὸς μιὰ ψίχα ζμάκι; ποῦ παραδες; τίπτα, τίπτα! Βρέθηκες τοῦ λόου σου, χριστιανὸς σουστός, καὶ σώθηκε. Τ' ἀκούτ' ὀρέ; ἕνα μῆνα μ' εἶχε φόρτωμα καὶ δὲν βαρυγκάμασε, καὶ δὲν ἄθεσε ἄλλοιε νὰ βάλ' ἀπάνω μου τὸ χέρ'!...

κάρνηθῃ γιὰ λίγο τοὺς ἐθνοπνήχτες δασκάλους καὶ νὰ πᾶψῃ νὰ θρέφεται ροκανίζοντας τὰ ὀστά τῶν προγόνων του.

Γιὰ τὸν Λεγκράν θὰ γράψουμε σ' ἄλλο φύλλο περισσότερα.

ΤΑ ΣΥΧΑΡΗΚΙΑ ΜΑΣ

στὸν «Πύρρο». Στὸ φύλλο τῆς περασμένης Κυριακῆς ἀναδημοσίευσεν ἀπὸ τὸν «Νουμᾶ» τὸ ἀρθρο τοῦ Ἑφταλιώτη «Φαναριώτες κι' Ἀρβανίτες» καὶ δὲν φοβήθηκε νὰ ποκαλέσῃ τὸν ἀκριβὸ μας συνεργάτη «Ἐθνικὸν συγγραφέην».

Κι' ὁ «Πύρρος» παρακαλοῦμε, δὲν εἶναι κανένα ἀργυρόνητο ὄργανο τοῦ Πανσλαβισμού, ἀλλ' ἀγωνίζεται γιὰ μιὰ πατριωτικώτατη ἰδέα καὶ μπορεῖ νὰ καυχιέται γι' αὐτὸ μπροστὰ στὶς περισσότερες Ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδες ποὺ κάθε ὥρα καὶ στιγμή γκαρίζουν γιὰ πατριωτισμὸ καὶ γιὰ τὴν τύφλα στὰ μάτια τους.

Ο ΚΤΗΝΩΔΗΣ

ἐγώισμός ἐφάνηκε μ' ὄλη τὴν ζετσιπωσιά του στὸ τρομερὸ ναυάγιο τῆς Ἰθάκης. «Ὅλοι τῆ δουλειὰ τους νὰ κάνουν ἐκοίταξαν. Τὰ δυὸ βαπόρια, πῶς νὰ φανῇ γρηγορότερο τὸ ἕνα ἀπὸ τ' ἄλλο. Οἱ ἰδιοκτητῆς τους, πῶς νὰ σώσουν τὴ περιουσία τους καὶ τὸ ἴθικό τους. Ἡ Πολιτεία, πῶς νὰ βρῇ τὸν ὑπεύθυνὸ τῆς καταστροφῆς καὶ νὰ βγάλλῃ τὴν εὐθύνη ἀπὸ πᾶνου τῆς. Καὶ τὰ θύματα—ὦ, τᾶμοιρα αὐτὰ θύματα πληρώνουν ὅλα τὰ ἔξοδα τοῦ ἀγρίου αὐτοῦ ἐγώισμοῦ καὶ τοῦ κᾶκου ζητοῦν ἐκδίκησιν τὴ στιγμή ποὺ τὰ ξεβράζ' ἡ θάλασσα στὸ ἀκρογιαλί!

Ποιὸς τάκούει καὶ ποιὸς θὰ τοὺς τῆ δώσῃ!

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ

σαλάτα ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νὰ παρασκευάζεται χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ καμμιά ἐλπίδα πῶς θὰ τελειωσῇ γρήγορα καὶ θὰ σεβριρισθῇ στὸ Πανελλήνιο πρὸς καταβρόχθισι.

Τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ κανένας νὰ προμαντέψῃ ἀπὸ τώρα, χωρὶς νάχρη καμμιά ἀξίωσι προφητικῆ, εἶναι πῶς ὁ σοφὸς κ. Φαρμακόπουλος, ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ μᾶς ἀδειάσῃ τὴ γωνιά καὶ πῶς οἱ σανίδες τῶν γιαιπιῶν δὲν διατρέχουν γιὰ τὴν ὥρα κανένα κίνδυνο.

Ὅποιος σὰς λέει τίποτ' ἄλλο, μὴ τὸ πιστέψετε. Καὶ τὸ μεγαλύτερο πολιτικὸ κεφάλι τοῦ κόσμου

δὲν θὰ μπορούσε νὰ ξεχωρίσῃ μιὰ ἀχτίδα φωτεινὴ μέσα στὸ πολιτικὸ μας αὐτὸ χάος.

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο ΜΑΣΤΟΡΕΜΜΕΝΟΣ ΦΟΝΟΣ

Ἄπὸ τὸ μαστορεῖ ἐγείνει τὸ μαστορεῖ, μαστορεῖς—ὁ μαστορεῖς με σκέψι καὶ φροντίδα, ὅπως τὸν βλέπομε στὴ δουλιὰ του ἀπάνω, σχεδιάζει: κατὶ τι' ἀπὸ ἐδῶ πέρνομε τὴ λέξι καὶ ρωτοῦμε κανέναν ποὺ βλέπομε πῶς κατὶ ἀνακατώνεται. γιὰ νὰ φέρωμε στὴ μέση μᾶζι καὶ τὴν σκέψι καὶ τὴ φροντίδα: ὅστε ἐκεῖνος ποὺ ρωτάει: τὸν κύρ Γιάννη τί μαστορεῖς, αὐτὸ θέλει νὰ εἰπῇ: τί σχεδιάζει σὰν τὸν μαστορεῖ ἀπάνω στὴ δουλιὰ του, τί κάμνει με σκέψι καὶ φροντίδα.

Στὴν καινούργια αὐτὴ σημασία ὁ λαὸς ἔδωκε μάκρος περισσότερο καὶ ἔτσι βγήκανε καινούργιες κουβέντες: Τί μαστορεῖς πάλι αὐτοῦ, δὲν μᾶς λές;—αὐτὸς ποὺ δὲν φαίνεται ποθενὴ κατὶ θὰ μαστορεῖ πάλι ε.—τὸν βλέπεις ἐκεῖ ποὺ κάθεται καὶ δὲν μιλάει; κατὶ θὰ μαστορεῖ. —Με τὴς καινούργιες αὐτὲς κουβέντες, ἐκεῖνος ποὺ τὴς λέει, θέλει νὰ δείξῃ ὅτι ἐκεῖνος ποὺ μαστορεῖ ἔχει μεγάλη ἐξυπνάδα, πρᾶμμα ποὺ πιστεύει ὅτι τὸ νοιῶθουν ὅσοι ἀκούνε «μαστορεῖς» ἢ ἐξυπνάδα αὐτὴ εἶναι τέτοια, ποὺ δὲν καταλαβαίνεται εὐκολὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ μονάχα ἅμα βγαίνει στὸ μείντάνι τὸ ἔργον, τότες ξαφνίζονται οὔλοι γιὰ τὴν ἐξυπνάδα του' καὶ ἐπειδὴ ὅσες δουλιὲς ἔχουνε κίνδυνο, αὐτὲς περισσότερο ἔχουνε ἀνάγκη ἀπὸ τέτοια ἐξυπνάδα, ὁ λαὸς δὲν ἄργησε νὰ τὸ μωρισθῇ αὐτό, καὶ με τὸ μαστορεῖ τὴς ξεβράζει' σοῦ λέει λοιπόν: αὐτὸν καλὰ τὸν μαστορέψανε (=τὸν φονέψανε) οἱ δικοὶ μας, γιὰ κανέναν ἄλλον ἔγεις νὰ μᾶ; εἰπῆς; Ἐδῶ πηγαίνει καὶ ὁ μαστορεμμένος φόνος, καὶ εἶναι νὰ μείνῃ με τὸ στόμα ἀνοικτὸ κανένας με τὴν ἀντιληψί τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ ἀγαπήσῃ παλὺ καὶ τὸν κ. Σωτηριάδη, ποὺ ἡμπόρεσε καὶ ξεχώρισε καλὰ τὴ λέξι.

Καὶ ὅμως ρωτάει ὁ σοφὸς τοῦ «Ἐμπρός»: Λέγομε ποτὲ ὁ μαστορεμμένος φόνος; Βέβαια, ὅταν δὲν ξέρομε, δὲν λέμε.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΛΑΨΙΑΡΗΣ

ΑΠΟ ΚΑΠΟΙΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΚΑΠΘΙΑΣ ΚΥΡΙΑΣ

■

Κι' ἐν θάλασσα περάσατε,
καὶ ποταμὸν δισβήτε,
προσέξατε, κυρία μου,
νὰ μὴ βραχῆτε.

χομε νόμο!

— Καπετάνιε μου, εἶπε τότ' ἐκείνη, πέρνοντας λίγο κουράγιο, τοὺς ἀρραβωνίους μᾶς σὲ παρακαλῶ, νὰ μᾶς δώσετε καὶ τ' ἄλλα χαλάλι σας.

— Ἐπειτα—ξανάρχισε ὁ κύρ Νικολάκης εὐθυμα—βρήκα δῶ πέρα περίστασι νὰ μάθω ἀπ' τὸ δάσκαλο τί λογιῆς κλέβονται τ' αὐγά... Τὸ ξέρεις ἢ ἀφεντιὰ σου, πούσαι, καὶ καπετάνιος;

— Δὲν καταλαβαίνω—εἶπ' ἐκεῖνος χαμογελώντας—τ' λόου σου δὲν ἀφίνεις ποτὲ σ' τῆς χωρατάδες.

— Δὲν τὸν εἶδες ἀκόμα τὸ δάσκαλο; διές τουα δὰ κεῖ πέρα... κατ' ἀπ' τὸ πουρνάρι...

— Τ' εἶν' αὐτοῦνο τὸ ξωτικὸ!—εἶπ' ὁ καπετάνιος μ' ἀπορία, σκύβοντας νὰ κυτᾶξῃ καλλίτερα...

— Τσύριε ἀρχηγέ...

Δὲν πρᾶφθασε πάλι νὰ τελειωσῇ ὁ ἔρμος ὁ δάσκαλος. Νομίζοντας πῶς ἦρθε τὸ τέλος του, πῶς κείνη κι' ὅλας τὴν ὥρα θὰ τοῦ πάρουνε τὸ κεφάλι, ζετινάχθηκε τρομαγμένος γιὰ νὰ πῆσῃ σ' τὸ ἔλεός του, νὰ τοῦ φιλήσῃ, ἀλλὰ Τοῦρκα, τὰ πύδια του, μ' ἀλλοίμονο!... ἢ βράκα εἶχε πολλὰς ἀκόμη ἀμαρτίας! Βέβαια ὁ Σατανᾶς θάβαλε πάλι τ' ἀγκύλι του. Μόλις πῆγε με βιά νὰ σηκώσῃ ὀλόρθος, σὲ κάποιον κλαρὶ ἔμπλεξε ἢ βράκα, τεζαρίσθηκε, ὅπως ἦταν κι' ἔ-

— Ἐ, ρε παιδιά! καλὰ τὸ λένε πῶς μάτια ποῦ δὲν θωροῦνται γρήγορα λησμονιοῦνται... Εἶδες ἐκεῖ νὰ ξεχάσω τὸν Κόντο μου, ποὺ φάγαμε μᾶζι ψωμί κι' ἄλατι; Ἐ, ρε κατακαυμένο Κόντο! Δὲν τῶλπιζα νὰ σὲ ἰδῶ σ' αὐτὴ τῆ θέσι; γιὰ κατὶ καλλίτερο ἤσουν ἄξιος...

— Μὴ μ' λγές, ἀφεντικὸ μ' τίπτα! Ἄσε με σ' τὸ χάλι μ'! Δὲν ξέρς τί κακὸ ποῦ μ' κάνεις... Ἄς ὄφουνται ποῦ μ' ἔρξαν στὸν κατήφορο... Δὲν μπορῶ τώρα νὰ σ' κραίνω.

— Ἐλα δῶ, βρε γυναίκα, εἶπε ὁ Νικολάκης ἀλλάζοντας ὀμιλία—ἔλα δῶ, δισόλε, καὶ μὴν τρέμης πιά σὰν τὸν τσιφούτη... θὰ σὲ γνωρίσω με τὸν καπετάνιο, εἶνε δικός μας.

— Ἡ ἀφεντιὰ τῆς εἶν' ἢ κυρά σ' ἀφεντικὸ; χλιβομαι ποῦ τὴν κάναμε νὰ κλάψ' καὶ νὰ τρομάξ' τὴν μέρα τῆς γνωριμίας μας...

— Μπρὲ τί κάθεσαι καὶ μοῦ ψέλνεις αὐτοῦ πέρα; Γ' ὡ εἶμ' ἐνθουσιασμένος ποὺ μᾶς πιάσατε, ἔτσι μὰ τὸν Ἀϊ-Γιῶργη, τὸν ἀσίκη! Πρῶτα πρῶτα θὰ βάλῃ γνῶσι ἢ γυναικᾶ μου νὰ μὴ σέρνῃ ἄλλη φορὰ τὰ τζουβαερικά τῆς σ' τὰ χωριανὰ πανηγύρια, οὔτε νὰ κᾶνῃ σ' τὰ χωριὰ φιγούρα με μεταξωτὰ φορέματα.

— Σ' πήραμε μαλαμμάτα, κερά; τὸ μερδικὸ μ' θὰ σ' τὸ δώσου πίσου... οὔλα δὲν μπορῶ, ἔτσ' τὸ-

Κυλάει τῆς θάλασσης τὸ δάκρυ
στὸ γοργόκλισμα τοῦ ἄφρου,
Ρημάζει τὴν καρδιὰ σκληρότερα
τοῦ φουστάνιού σας τὸ φρού-φρού.

Ὡ θάλασσα, στὴν τρικυμία σου
ἐζήτησα νὰ βρῶ τὸ μνημα.
Δὲν πέτυχα καὶ μ' ἔρπαξε
κάποιων ξανθῶν μαλλίων τὸ κύμα.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

ΣΑΙΞΠΗΡ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΙ ΑΔΩΝΙΣ

(συνέχεια)

Ἀπὸ τὰ σπέρματ' αὐτὰ σπέρματ' αὐτὰ γεννῶνται
κι' ἀπὸ τὸ κάλλος ἐμορφιά. Σὺ ἐγεννήθης
καὶ ἄλλους ἔχεις χρέος νὰ γεννήσης.
Σύμφωνα μὲ τῆς φύσεως τὸν νόμον πρέπει
ν' ἀξιάσκει διὰ νὰ ἐπιζήσουν
οἱ ἰδικοί σου ὅταν σὺ δὲν θὰ ὑπάρχῃς
ὥστε νὰ ἐπιζῆς πρὸς πείσμα τοῦ θανάτου,
μέσα σ' ἐκείνους ποὺ θὰ σ' ὁμοιοῦν.
Εἶπε καὶ ἔρχισε νὰ πλῆξῃ εἰς ἰδρώτα
ἢ πληγωμένη ἢ βασιλίσσα. Στὴν θέσιν
ποῦ ἦταν ξαπλωμένη εἶχε φύγῃ
κάθε σκιά. Στὸ μέσον τῆς ἡμέρας
ἐξηντλημένος ὁ Τιτάν τοὺς περὶ τῆς
μὲ βλέμματα διάπυρα καὶ εὐχούταν
νὰ σέρνῃ τὸ ἀμύδι τοῦ στήν Ἀφροδίτην
κοντὰ ὁ Ἀδωνίς ἅμα τὸν ὁμοιάσει.
Πλὴν ἔξαφνα μ' ἀμέριμον τὸ ὕψος,
μὲ βλέμματα βασιλῆ, ἀνδρῆ, ζοφώδη,
τὸ μέτωπόν του συνωφρωμένον,
τὴν λάμπιν τῶν ματιῶν του ἀποβαλλῶν
ὡσάν ἀτμοὶ ὀμίχλης ὅταν σκοτινιάζουν
τὸν Οὐρανόν, ὁ Ἀδωνίς φωνάζει:
«Φύγ' ἀπ' ἐδῶ τὸν ἔρωτα δὲν θέλω!
Τὸ πρόσωπόν μου καίει ὁ Τιτάν! θὰ φύγω!»
Ἀλλοίμονον! ἐκείνη τοῦ φωνάζει,
ἀλλὰ γιατί νὰ ἦσαι τόσο νέος
καὶ σκληρός; Ὅποιαν δικαιολογίαν
θέλεις μοῦ δώσε ἂν ἀποχωρήσης:
Τὴν οὐρανίαν μου πνοὴν θὰ κάμω
Ζέφυρον, νὰ δροσίση τοῦ Ἥλιου

τὴν θέρμην θὰ σ' ἐπισκιάσω
μὲ τὰ μαλλιά μου καὶ ἐὰν ἀκόμη
σὲ καίει, τὴν φλόγα θὰ σβύσω
μὲ δάκρυα. Ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκπέμπει
ὁ Ἥλιος τὰς φλόγας του. Τοποθετοῦμαι
λοιπὸν μεταξύ σου καὶ τοῦ Ἥλιου.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ἀπ' ὅλα τὰ δῆθεν φιλολογικὰ μας περιοδικὰ μό-
νον τὰ «Παρθέναια» μίλησαν, καὶ πολὺ γνωστικὰ μά-
λιστα, γιὰ τὸ Μιστριώτικὸ ζήτημα.
— Δὲν ἀνάβαλαν κι' αὐτὰ, ὅπως μερικὰ ἄλλα, νὰ μι-
λήσουν τὸν ἄλλο μῆνα, ἢ τὸν ἄλλο χρόνο.
— Ἀλήθεια! Μίλησε κ' ἡ «Διάπλασι τῶν Παίδων»
στὴν ἀλληλογραφία τῆς.
— Ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος ἐσπευσε νὰ διαβεβαιώσῃ
τοὺς μικροὺς ἀναγνώστ' αὐτοῦ καὶ θαυμαστάς του πῶς εἶναι
κατὰ τῆς δημοτικῆς γλώσσας.
— Ἀλλὰ καὶ τί δὲν μᾶς διαβεβαιώνει, μικροὺς καὶ
μεγάλους, κάθε τόσο ὁ Φιλολογικὸς αὐτὸς ἀνεμόμυλος!
— Μᾶς θύμησε κάποιος φίλος μας κ' ἔνα ἄλλο σπου-
δαιότατο γιὰ τὸν κ. Μιστριώτη:
— Ὁ σοφὸς ἱεροφάντης τῶν Ἐμπουσῶν μίλησε ἄλ-
λοτε, σὲ χρόνια περασμένα, μ' ἐνθουσιασμὸ στὸ Πανεπι-
στήμιο γιὰ τὰ δραματικὰ κατασκευάσματα τοῦ λογιῶ
μπαρμπέρη κ. Μελισσιώτη.
— Καὶ τὰ δράματ' αὐτὰ εἶναι γραμμένα στὴ δημο-
τικῇ γλώσσῃ.
— Ὁ κ. Μιστριώτης δὲν ζουρίζεται γιὰ νὰ πῆ κανέ-
νας πῶς μίλησε ἔτσι γιὰ νὰ μὴ πληρώτῃ τὰ ζουριστικὰ
στὴν κ. Μπαρμπέρη.
— Ὅποιος δὲ διίδασκε τὰ ἀθάνατα ἱεροβίου τοῦ Κα-
νελλίδη γιὰ τὴ γλῶσσῃ, ποῦ μὴ ὀλόκληρη ἑβδομάδα δη-
μοσιεύονται τῶρα στοὺς «Καιροὺς», ἔχει χάσει
— Δὲν περιγράφεται, τὸ τί λέει ὁ φαίδροτατος αὐτὸς
κύριος γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ποῦ τὸ ξέρε ὅσο καὶ μετὶ
ξέρουμε τὰ Γιαπωνέζικα.
— Ἀποροῦμε μονάχα πῶς δὲν ἔφατ' ἡ κυκλοφορία
τῶν «Καιρῶν» στὸ ἑκατομμύριο ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ ὁ
διευθυντὴς τοὺς ἀποφάσισε νὰ κάμῃ ἀνάγνωσμα, σὴν τῇ
«Πάπισσα Ἰωάννα» νὰ ποῦμε, τὴ γνώμη του.
— Ἀπόδειξι τρηνὴ πῶς οἱ Ρωμηοὶ δὲ μάθαμε ἀκόμη
νὰ ἐχτιμούμε τὰ καλά καὶ τὰ φαίδρα πράματα.
— Καὶ μὴ ἀπάντησι ποῦ τὴ χρωστοῦμε στὴν σεμνὴ
κ' ἐντιμοτάτῃ Ἀθηναίῃ ἐφημερίδῃ «Ἐσπερινή» γιὰ ὁ-
σους ὑπαινιγμοὺς ρίχνει ἀδιάκοπα:
— Ὁ «Νουμάς» ἐκδίδεται μὲ Ρουσσικὰ ρούβλια. Θέ-
λει τίποτ' ἄλλο;
— Ἄν θέλῃ, εἴμαστε προθυμότατοι νὰ τῆς ἐξηγή-
σομε ἐκατὰ τὰ λοιπὰ ποῦ ἀφήνει ἀσυμπλήρωτα σ' ἕνα
φύλλο τῆς.

Ο ΙΔΙΟΣ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Φίλε Νουμά.

Ἀπ' ὅλα τὰ νόστιμα ποῦ λέχτηκαν καὶ γράφη-
καν γιὰ τὰ γλωσσικὰ (κ' εἶναι πάμπολλα) παίρνει,
θαρρῶ, τὸ βραβεῖο ἢ προκήρυξη ἐκείνη τῶν ἐφτά πα-
λικαριῶν τοῦ Πανεπιστημίου ποῦ ἔγιναν Ἐπιτροπὴ
γιὰ νὰ κανονίσουν τὸ ζήτημα.

Προσκαλοῦν τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν νὰ σηκωθῇ νὰ
διαφεντέψῃ τὴ γλῶσσῃ ΤΟΥ, δηλαδὴ τὴ γλῶσσῃ τοῦ
Μιστριώτη !!!

Βέβαιον πῶς ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θὰ εἶναι ὅλος στὸ
ποδάρι ὡς τώρα, καὶ θὰ μαζεύεται στὰ πρόθυρα τοῦ
Πανεπιστημίου τραγουδώντας.

Ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίτσαβος τὰ δύο ὄρη ἐξίσουσι,
τὸ μὲν ἐπὶ ξίφεσιν ἐπαίρομενον, τὸ δ' ἐπὶ πυροβόλοις.
Στρέφει τὸν λόγον ὁ γηραιὸς Ὀλυμπος πρὸς τὸν
[Κίτσαβον καὶ δὴ λέγει,

Τί μὲ λοιδορεῖς, ὦ ὑπὸ Τούρκων πεπατημένε Κίτσαβε;
Ὁ Περικλυτὸς Ὀλυμπος εἰμὶ ἐγώ.

Ὁ δύο μὲν καὶ τεσσαράκοντα μετρῶν ἄκρας, ἐξήκοντα δὲ
[κρήνας,
Νῦν δὲ καὶ Φρενοκομεῖον προσκτησάμενος, κτλ. κτλ.

Πάντα δικός σου
Α. Ε.

ΟΙ ΔΥΟ ΒΔΕΛΛΟΠΟΥΛΟΙ

Ἀγαπημένε μου Νουμά,

Μὲτ' Κυριακῇ—τὴν ἀλησμόνητῃ Κυριακῇ ποῦ ὁ κ. Μι-
στριώτης ἀνέλαβε νὰ χωνετῶσῃ τὴ γλῶσσῃ τῶν προ-
γόνων μας — πρῶτ' πρῶτ' περνοῦσα παρὰ πέρα πὸ τὴν
ἀγορὰ καὶ εἶδα πολλοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ καπέλλο στὰ χέ-
ρια καὶ εἶχαν περιτριγυριστῆ ἕνα Βδελλόπουλο (παραγωγὴ
ἀμφίβολος) ποῦ ἤτανε ἀνεβασμένος σὲ μὴν ἡκατέκτα κα
ποῦ καὶ τοὺς ἐξηγοῦσε τὸ Εὐαγγέλιο. Σοῦ λέω δὲ ἔσο
μυστικὰ μυστικὰ χωρὶς νὰ τὸ μάθῃ κανένας πῶς ὁ ἄν-
θρωπος αὐτὸς εἶναι Εὐαγγελιστῆς, μὲ ἄλλα λόγια εἶναι
ἄνθρωπος μίᾳ σιρετικῆς θρησκείας νὰ τὸ ποῦμε ἔτσι....
Στὶς 4 μ. μ. πέρασα πὸ τὸ πανεπιστήμιο καὶ μοῦ εἶπαν
πῶς μιλάει μετὰ ὁ κ. Μιστριώτης γιὰ τὴ γλῶσσῃ

Μοῦ φάνηκε τοῦτο πολὺ παράξενο· γιατί τὸ Βδελλό-
πουλο νὰ μὴ τὸν ἀφίουν νὰ μιλήῃ μεσ' στὴν ἐκκλησίᾳ,
καὶ τὸν κ. Μιστριώτη νὰ τὸν ἀφίουν ἔτσι εὐκόλα νὰ
μπαίῃ μεσ' στὸ πανεπιστήμιο καὶ νὰ λέῃ (καὶ τί λέει;) γιὰ
τὴ ζωντανὴ μας γλῶσσῃ, γιὰ τὴ γλῶσσῃ τῆς μάνας
μας καὶ τοῦ πατέρα μας; Δὲν εἶνε αὐτὸς αἰρετικὸς τῆς
ἁγίας γλώσσας μας;

Δικός σου παντοτεινὰ
ΝΑΚΟΥΓΥΦΤΟΣ

παραγεμισμένη, καὶ μ' ἕνα κερρίτς φοβερὸ σχίσθηκε
ἀπὸ πάνω ἔσα μὲ κάτω, ἀφίονοντας ἀπὸ πίσω του νὰ
κρέμονται δύο σημαίαις. Τὸ κακὸ ἦτανε ποῦ δὲν φο-
ροῦσε γιὰ τὴ ζέστη καὶ σωβρακο...

— Γιούχα! φωνάζεν οἱ κλέφταις σκαμμένοι σ'
τὰ γέλοια τὴν ὥρα ποῦ ὁ δάσκαλος, μὲ τὸ τσύριε
ἀρχηγὸ πνιγμένον σ' τὸ στόμα του, στριφογύριζε σα-
στισιμένους, κρατώντας σ' τὸνα χέρι τὸ πασαλειμμένον
φέσι του καὶ γυρεύοντας μὲ τ' ἄλλο νὰ συμαζέψῃ τὴ
βράκα.

— Κύττα ἐκεῖ τοῦ δικύλ' τὴ γέννα! Δὲν τῶπα
πῶς κατ' κνιέται σ' τὴ βράκα; κύττα, καπτάνι μ'
τί τ' πέφτ'!

Καὶ μάζεψε ὁ Γιωργούλας τὰ χαρτιά μὲ τὸ χα-
θάρη καὶ τ' κύγοτάραχο, ποῦ δὲν ἦτανε τυχερὸ νὰ
τὰ φάῃ ὁ ἔπαρχος... οὔτε κἂν ἀπὸ τὴ βράκα βγαλ-
μένα!

— Ἄστε τουν πλὴ τὸν δάσκαλο, ὄρε παιδιὰ μ',
ἄστε τουν νάχτε τὴν εὐκὴ τ' ἱπαναγιάς! Ἄστε τουν
τὸν ἔρμο! Εἶναι καλὸς δάσκαλος, οὐ μαῦρος· τὸν
εἶχαμε σ' τὸ χωρὸ μας κι' ἔμαθ' οὐλα τὰ πῆδ' αὐτὰ
λὲν τὸ φγγάφ, σλήνη!— Φώναξε μὴ γρηῃ ποῦ πα-
ρέκει καθώτανε, σήκωνοντας μ' ἀγανάχτησι τὰ χέ-
ρια τῆς.

Ὁ πονόψυχος καπετάνιος συγκινήθηκε, φαίνεται,

ἀπὸ τὸ κατόρθωμα αὐτὸ τοῦ δασκάλου καὶ γρήγορα
ἔδωσε τέλος σ' τὰ βράσανά του.— Ἄιντε, ὄρε, εἶπε,
παῦτε πλὴ τὰ γέλοια! Πάει νὰ ζουρλαθῇ ὁ ἄμοιρος
... Ποῦσαι, σταυρομάνα, σὺ ποῦ τὸν ξέρε ἀπ' τὸ χω-
ρὸ σ'... νὰ μὴ βελόνα καὶ κλωστή νὰ τοῦ σουβλορ-
ράψῃ τὴ βράκα. Ντροπῆς εἶνε!

Βρέθηκαν σ' τὸ σελάχι τοῦ καπετάνιου τὰ χρε-
αζόμενα γιὰ τὸ ράψιμο. Δὲν ἦτανε βέβαια, περι-
φημὴ ράφτρα ἢ γρηῃ, μὲ πάνω κάτω κατάρφερε νὰ
συμμαζέψῃ τὸν δάσκαλο... Ἔτσι τοῦ πῆγε πλὴ τοῦ
δόλιου ἢ ψυχῆ σ' τὸν τόπο τῆς. Βεβαιωμένος πῶς
τὸ κεφάλι του ἦτανε καλὰ στερεωμένον, πῆρε τὸ κου-
ράγιο νὰ ξεπλύνῃ σ' τὴν πηγὴ τὴ μοῦτρό του, ποῦ
σάν τὸν ἦλιο γυάλιζε ἀπὸ τῆς γλύτσαις. Σάν πλύ-
θηκε καλὰ καὶ ξεσκονίσθηκε, ἔβαλε στραβά τὸ φέ-
σι του, μούσκεμ' ἀκόμα πὸ τὸ πλύσιμο ποῦ τοῦ
κάνε, καὶ πῆγε περὶφάνα νὰ κάτση σιμά σ' τὸν παπ
πᾶ καὶ τὸν Κύρ Νικολάκη, θέλοντας νὰ δείξῃ πλὴ
θέσι ταιριάζει σ' τὴ λογιότη του.

— Ὅρε παιδιὰ, εἶπε χαμογελασμένος ὁ καπετάνιος,
τί κάτσητ' καὶ χαζεύετε μὲ τὸ δάσκαλο σάν χαϊ-
βάνια. Ὁ ἦλιος πάει μισοῦρανα· οὐλ' πεινάμ' κι' ὁ
δάσκαλος πλῆστορο, ποῦ ἔχασ' τ' αὐγὰ μὲ τὰ καλὰ-
θια... Ἄιντε ρέ! βάλτε τ' ἀνθρώπ' σ' τὸν ἰσχιου
... ψήθηκαν οἱ ἔρμοι! Βάλτε τ' μισοὺς πῖσ' ἀπὸ τὴν

ἐκκλησίᾳ, ποῦ ἰσχιόν', τ' ἄλλους μισοὺς κατ' ἀπ'
τὰ πλατάνια... Τοῦ λόου σ' ἀφεντικὸ, μὲ τὴν πα-
ρέα σ', τὸν παππᾶ, τοῦ δάσκαλο καὶ τὸ παλλκάρ'
θὰ φάτε σ' τὴν πηγὴ μετὰ μίνα. Θὰ σὰς φιλέψω σ'
τ' ἀρχοντικὸ μ'!

— Καπετάνι μ' μου, παρακάλεσε ἡ Νικολάκαινα,
θὰ μοῦ λάνης τὴ χάρι νὰ μὴ με χωρήσης ἀπ' αὐ-
τὴν τὴν κοπέλλα· εἶν' ὄρφανὴ τοῦ κολλήγα μας, δὲν
ἔχ' ἢ ἄμοιρη σ' τὸν ἦλιο μοῖρα καὶ τὴν πῆρα
ψυχοπαῖδα· μπορεῖ νὰ ξεψυχήσῃ ἂν φύγ' ἀπὸ κοντὰ
μου.

— Αὐτὴ τὴ λεβέντισα, κυρά; ἄμ' ἐγνοῖα σου
καὶ γίνετ' ἢ χάρι σου, δὲν εἶν' μεγάλο πρᾶμμα!
Τί θαρρεῖς! ἄμα ἔρθ' τὸ βράδ' οἰλοὶ θὰ πάτε καλῖα
σας, κ' ἐμεῖς ἀπ' τὴν ἄλλ' τὴ μεριά...

— Τὸ κοκκορέτ' εἶν' ἔτμο! Τ' ἀρνιά ξεροσκιάσαν
καὶ τρίζνε... λιγάκ' ἀκόμα καὶ θῆναι σάν τοῦ σίκου
— εἶπ' ὁ Γιαταγάνας, γυρίζοντας ἀπ' τ' ἀρνιά, ποῦ
παρέκει σ' τὴν γωνιά τῆς πλατέας ψήνονταν.

— Γὰ μάτια σας, ὄρε, νὰ μὴ με ντροπιάστε!
Δὲν εἴμαστε γιὰ μοναχοὶ σήμερις. Κόψτε κλαρὰ καὶ
στρώστε χᾶμ', πέρα σ' τὴν πηγὴ, σ' τὸν ἰσχιου...
Φέρτε γιὰ τώρα τὸ κοκκορέτ' καὶ τ' ἀποδέλοιπα...

Τὸ κοκκορέτσι ἤρθε ἀχνιστὸ καὶ μυρουδάτο, πε-
ρασμένον ἀκόμα σ' τὴ σούβλα του. Μ' ἕνα μαχαιράκι,

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Σοφία. Ξέρεις ; 'Η Πώπη άραβωνιάστηκε με τὸ Γιάνη, μὰ τὸ κρατοῦνε μυστικό.

Κωστής. Ναι, τὸ ξέρω μὸ τῶπε ὁ Γιώργης.

— Τί δύσκολο ποῦ εἶνε νὰ συνάξῃς χρέη σήμερα !

— Τί ; χρέη σύναζες ;

— 'Όχι, μὰ ἤρθανε κάμποσοι γιὰ νὰ τοὺς πλερώσω.

Πατέρας καὶ γιὸς ταξιδεύανε σὲ καράβι, καὶ τοὺς ἐπίασε ἡ θάλασσα. Τοῦ πατέρα τοῦ πέρασε γλήγορα. 'Ο γιὸς ὅμως τόσο ὑπόφερεν ποῦ κατάντησε νὰ πέση ἀνάσκελα καὶ νὰ βυθιστῇ σὲ εἶδος ἀπάθειας. 'Ο Γιατρός τοῦ πλοίου, μετὴν ἰδέα πῶς ἴσως ἡ τρομάρα τονὲ γιατρήψῃ ἔρχεται καὶ τοῦ λέει.

— 'Ο πατέρας σου ἀπέθανε.

— Τύχη ποῦ τὴν εἶχε ! ἀποκρίνεται ὁ γιός.

'Υπάλληλος. 'Επειδὴ καὶ παντρεύομαι σὲ λίγες μέρες, ἂν μπορούσατε νὰ μοῦ μεγαλώσετε τὸ μισθὸ λιγάκι...

Κύριος. 'Αδύνατο, παιδί μου. Νὰ σοῦ πῶ ὅμως τί μπορῶ νὰ σοῦ κάμω. Ἐὰν σ' ἀφίνω νὰ φύγῃς νωρὲς τοὺς πρώτους τρεῖς μῆνες ; τῆς παντρεῖς σου, καὶ θὰ σ' ἀφίνω νὰ μένῃς ἕρῃ κατόπι, ποῦ θὰ θέλῃς ἀφορμή.

Πηγαίνει ὁ Μπάρμπα Γιάνης στοῦ ζουγράφου καὶ τοῦ λέει νὰ τοῦ ζουγραφήσῃ τὴν εἰκόνα του, μὰ νὰ μὴν τοῦ γυρέψῃ πολλά.

— 'Όχι δὰ τόσα, φωνάζει, σὰν ἄκουσε τὴν τιμῆ.

Τόνε βεβαιώνει ὁ ζουγράφος πῶς πολὺ μέτριο ποσὸ τοῦ ζητά.

— Καλὰ καὶ πόσα θές ἂν σοῦ φέρω ἐγὼ τὴ μογιὰ ; ρωτᾷε τότες ὁ Μπάρμπα Γιάνης.

Εἶπε ὁ γιατρός τοῦ κύρ Γιώργη νὰ πίνῃ ἕνα κρασί κάθε φορὰ ποῦ τρώει.

Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ;

Τρώει δεκαπέντε φορὲς τὴν ἡμέρα.

'Η γυναίκα. 'Αν εἶναι ἀλήθεια πῶς κάθε μῦριο τοῦ κορμοῦ μας ἀλλάζει κάθε ἐφτά χρόνια, δὲν εἶμαι τώρα ἐκείνη ποῦ παντρεύτηκες.

'Ο ἀντρας. Τὸ ὑπέθεσα αὐτὸ καιρὸ τώρα.

'Ο δραματογράφος. Καὶ πῶς πᾶει τὸ δράμα μου, κύριε Διευθυντά ; Τὸ δεχτήκανε ;

'Ο θεατρῶνης. Καὶ τὰ τρία μέλη τῆς 'Επιτροπῆς τὸ διάβασαν καὶ θέλουνε νὰ ἐγάλουνε μιὰ πράξη.

'Ο δραμ. Μποροῦσε νὰ εἶναι καὶ χειρότερα.

'Ο θεατρ. Μὰ δυστυχῶς ὁ καθένας θέλει νὰ ἐγάλη καὶ ἀπο μιὰ πράξη.

Ο ΡΕΦΕΝΕΣ

γιὰ νὰ μὴ σιχαίνονται ἴσως οἱ μουσαφιρέοι του, τῶκοψε ὁ καπετάνιος σὲ μικρά, μικρὰ κομματάκια, τὰ ἔβγαλε ἀπὸ τὴ σούβλα, ἕνα ἕνα, καὶ τὰ μοίρασε μετὰ λιγάκι μαῦρο ψωμί σ' ὅλους, κἀνοντας ἀρχὴ ἀπὸ τὸν παππᾶ καὶ τὸν ἀφέντη καὶ τελειώνοντας σ' τὸ δάσκαλο καὶ τὴ γῆρά του. 'Επειτα ἕνα κρασί ἀθάνατο, μετὰ τὸ χρώμα καὶ τὴ μυρουδιά τοῦ τραντάφυλλου, κεράσθηκε σ' τὴν ἰδίαν τὴ σειρά μετὰ τὴν τσότρα, καὶ μετὰ μιὰ γουλιὰ πολλοὶ ξεχάσανε καὶ τρομάρα καὶ ζημιάς καὶ ἀργοπορήματα . . .

— 'Ο οἶνος εὐφραίνει τὴν καρδίαν ἀνθρώπου — εἶπ' ὁ δάσκαλος γλείφοντας τὰ χεῖλιά του.

— Θαρρῶ, δάσκαλε, τοῦπε ὁ κύρ Νικολάκης, πῶς ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ τῆρασι πάρα πολὺ μοῦ ταλεύεις. Μπᾶς καὶ χοροπηδαῖε ἀκόμα κατὶ τί σ' τὴ βράκκα σου ;

— 'Α ὄχι δὰ, τσύριε, διαμαρτυρήθηκε 'κεινος, δυὸ κομματάκια ἦτανε, νὰ σὲς χαρῶ, καὶ τὰ δυὸ μοῦ πῆσανε.

— 'Ετσι ἔ : συμφορὰ ποῦ τὴν ἔπαθες, κακόμοιρε !

— Οὐλα εἶν' ἔτμα ! — φώναξε ὁ Γιωργούλας

— Στρώσαμ' τραπέζ' καὶ κατεβάσαμ' τ' ἀρνιά, τεφαρίκια πρᾶγματα !

— Γιὰ σὰς, ἀδέρφια, νὰ με βγάλτ' ἀσπροπρόσωπο ! 'Ορίστ' ἀφέντη, οἰστετε παππᾶ μ' ! Κάθε ψη-

ΚΕΡΔΟΣ 312,140 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναι ! 312,140 δραχμὰς ἔδωκε μέχρι τοῦδε τὸ γραφεῖον τοῦ τραπεζομεσίτου κ. 'Ιω. Φωτίου εἰς τοὺς πελάτας του. 'Ητοι ἐκ τῶν ἀγοραστῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν ἐκ τοῦ γραφείου του ἔχουσι κερδίσει διάφορα ποσά, ἀνερχόμενα εἰς τὸν στρογγυλὸν ἀριθμὸν 312,140 δραχμ.

'Ο κ. 'Ιω. Φωτίου θέλει ν' ἀναβιβάσῃ, τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς 1,000,000 δραχμ. 'Επιθυμῶν δὲ ἵνα συμμετάσχωσι τούτων πᾶσαι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας ὑποβιδάζει τὴν προκαταβολὴν δι' ἐκάστην λαχειοφόρον τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς εἰς δραχμ. 8 καὶ καλεῖ τοὺς θέλοντας ν' ἀγοράσωσι τοιαύτην νὰ προσέλθωσιν εἰς τὸ τυχερὸν γραφεῖόν του, ὅπου πάντως θὰ κληρωθῇ μετ' ἀμοιβῆς ὁμολογία τις καὶ τί χαρὰ νὰ εἶναι ἡ πρώτη μετὰ τὰς 70,000 χρυσᾶς δραχμὰς τὴν 19 Δεκεμβρίου ἐ. ἔ., ὅτε γενήσεται ἡ κλήρωσις.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

— Κ. Φ ΣΚΟΚΟΥ : ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ 1904. Μιὰ ψύχωση ἔχει ὁ κ. Σκόκος : Νὰ λήθῃ κάθε χρόνο πῶς τὸ καινούργιο τοῦ ἡμερολόγιου εἶναι καλύτερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἡμερολόγια τῶν περασμένων χρόνων. Μ' αὐτὸ ἀποδείχνει πῶς πασκίζει νὰ τὸ κάμῃ καλύτερο, ἀδιάφορο καὶ ἂν δὲν τὸ κατορθῶναι πάντοτε. 'Η προσπάθεια ἀξίζει κατὶ. Καὶ τὴν προσπάθεια δὲν ἡμπορεῖ κανένας νὰ τοῦ τὴν ἀρνήθῃ.

Καλὸ εἶναι καὶ τὸ φεινὸν τοῦ ἡμερολόγιου Πλούσιο καὶ σὲ ὕλη καὶ σὲ εἰκόνας. 'Αν εἶναι καὶ μερικὰ περιττά ἐκεῖ μέσα, δὲν πειράζει. 'Αλλὰ καὶ ἀπὸ τοιαῦτα δουλειά, λείπουν τὰ περιττά ; Γιὰ νὰ ἀρμενίτῃ ἕνα καράβι, χρειάζεται καὶ σαβούρα. Καὶ γιὰ νὰ πᾶν μπροστὰ, ἐμπορικῶς πάντοτε μιλάμε, καὶ μιὰ ἐπιχείρησι τέτοια, σὰν τὸ ἡμερολόγιο, πρέπει νὰ ἔχῃ σαβούρα καὶ αὐτὴ. 'Η ἀλήθεια εἶναι πῶς ἡ σαβούρα τοῦ φειντοῦ ἡμερολόγιου του εἶναι λίγη, πολὺ λίγη, καὶ τὸ καθαρὸ φορτίο, ἀρκετὸ. 'Ενας λόγος λοιπὸν σπουδαιότατος γιὰ νὰγορασθῇ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ Σκόκου ἀπὸ ὅλους ἐκείνους ποῦ ξέρουν νὰ ἐχτιμοῦν τὰ καλὰ βιβλία.

— Ι. Θ. ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ : ΤΑ ΖΙΖΑΝΙΑ ΚΑΙ ΑΓΚΑΘΙΑ. 'Ο τίτλος συγγενεῖα λίγο μετὰ ἀγκάθια καὶ τοὺς τρίβολους τοῦ Judas Egrant, ἂν καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ κομμοῦ βιβλίου δὲν ἔχει καμμιὰ συγγένεια μετὰ τὰ ζωντανὰ καὶ λεβέντικα διηγήματα τοῦ ἀγαπημένου συνεργάτου μας. 'Ας εἶναι. Καὶ τὸ βιβλίο τοῦ κ. Δημητρόπουλου διαβάζεται μετὰ κάποια εὐχαρίστησι, ἀφοῦ ὅσο καὶ ἂν δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ βιβλία ἐκεῖνα ποῦ σημεῖονουν κάποιο σταθμὸ στὴ φιλολογικὴ φυσιογνωμία μιᾶς χώρας, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀπὸ τὰ βιβλία ἐκεῖνα τὰ ἀνούσια καὶ τὰ φκιασιδωμένα ποῦ τὰ παίρνει κανένας στὰ χέρια του γιὰ νὰ χαμουρηθῇ.

λὴ ραχούλα, κάθε ρευματιὰ εἶν' τ' ἀρχοντικό μ' ! 'Ετσι τῶφερ' ἡ κατάρρα . . .

Μ' ἀληθινὴ ἀρχοντιά ὁ καπετάνιος ὠδήγησε σ' τὸ τραπέζι τοὺς ξένους, ὅπως τοὺς ἔλεγε. Τὸ τραπέζι ἦτανε μιὰ στίβα καταπράσινη ἀπὸ κλάραις, μετὰ χυρὴν κομμέναις ἀπὸ τὰ γύρω πεύκα καὶ ἔλατα, κλάραις ὕστερα μικραῖς καὶ φουντωταῖς, καλὰ καλὰ πιτακωμέναις γιὰ νὰ ἰσιώσουν τὸν τόπο, καὶ πάνω πάνω κλωνιὰ μισινιάς, γιὰ ν' ἀκουμπήσουν τῆς σούβλαις μετὰ τὰ ψητά, ποῦ πεντοβολούσανε. Γύρω γύρω κάτσανε ὅλοι σταυροπόδι, ὅπως ὁ καπετάνιος τοὺς ἔβαλε. Δεξιὰ του ὁ παππᾶς, ἀριστερὰ ὁ ἀφέντης, μετὰ τὴν γυναίκα του, ὕστερα οἱ ἄλλοι τῆς παρέας. 'Ο Γεωργούλας παραστάθηκε σὰν ψυχογιὸς τοῦ νοικοκύρη, νὰ βοηθήσῃ σ' τὸ τραπέζι. Οἱ ἄλλοι κλέφταις, ὅσοι δὲν εἶχανε καρπούλι, κάτσανε νὰ φῶν πᾶρκει μετὰ τοὺς ἄλλους. 'Ο καπετάνιος ἔκοψε τὰ ψητὰ κομματάκια κομματάκια, μ' ἕνα πλατὺ μαυρομάνικο, καὶ ὁ Γεωργούλας τὰ μοίρασε σ' ὅλους τοῦ τραπέζιου μετὰ μιὰ φετάρρα ψωμί χωριάτικο, ὅ,τι ἔμεινε ὕστερις τῶστειλε σ' τοὺς ἄλλους, γιὰ νὰ μὴ μείνῃ κανένας παραπονεμένος. 'Ο παππᾶς σηκώθηκε, ἔβγαλε τὸ καλυμαῦτι του, σταυροκοπήθηκε καὶ εὐλόγησε τὴ βρωσι καὶ τὴν πόσι, ἀγναντεύοντας μετὰ γουρλωμένα μάτια τὴν ἀχνηστὴ πλάτη ποῦ τοῦδωκαν. 'Ο δάσκαλος ξεφώνησε

ΤΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ ΜΑΣ

Τὴν ἑσπέραν τῆς 21 Νοεμβρίου ὁ κ. Δ. Γιαννουλάκος ὠμίλησεν εἰς τὸ Σύλλογον τῶν Ἐμποροῦκαλλήλων Σύρου περὶ ταχυδρομείων. 'Ο γῶρος τοῦ Συλλόγου εἶναι μικρὸς, ἀλλ' ἐν τούτοις οὐδέποτε ἔλλοτε ἦλθε τόσο κόσμος. Πολλοὶ δὲ ἀνεχώρουν μὴ δυνάμενοι ποῦ νὰ σταθῶσιν. 'Η ομιλία ὑπερήρασε, διὰ τοῦτο πολλὰ χειροκροτήματα καὶ ταχυχηρήτρια ἐδέχθη μετὰ τὸ τέλος τῆς ομιλίας.

Περὶστραφῆ δὲ κυρίως εἰς τὴν τελειότητα εἰς τὴν ὁποίαν ἔφθασε τὰ ταχυδρομείων κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους καὶ εἰς τὰς διαφορὰς εὐκολίας τὰς ὁποίας ἔχουν μετὰ τὰ ταχυδρομείων οἱ πολῖται : ἐξοδουοντες πολὺ ὀλίγη, ἀπέαντι τῶν μεγάλων γρηματικῶν θυσιῶν τὰς ὁποίας μόλις πρότινων δεκαετηρίδων ὑφίσταντο δι' ὁμοίας φύτεως ὑπηρεσίας.

ΣΥΡΙΑΝΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Κωνστ. 'Ανθ. Καλὸ τὸ πρῶτο, μὰ περιμένουμε κανένα καλύτερο. Σταίτε μας. — κ. Κ. Μακρῆ. Κέρκυρα. Σὲς στείλαμε τὴν «Τρισεύγενη» τοῦ Παλαμά. Γράφετε μας ἂν τὴν πῆρατε. — κ. 'Αλέξ. Πανταζῆ. Τί ἔγινε, βρὲ ἀδερφέ ; 'Ανοιξε ἡ γῆ καὶ σὲ κατᾶπτε ; — κ. Κώστα Καυροφύλλων. Δὲν μᾶς ἐστειλίτε ἀκόμα τὸν Βαλαωρίτη. — κ. 'Αναστ. Μιστρ. Τῶχουμε μεταφράσει πολλοί. Δὲν μᾶς στέλνετε κανέναν ἄλλο ; — κ. Σαδιάντροπο. Σίμων. Θὰ μὴν στὸ ἄλλο φύλλο. — κ. Γλωσσόκοπανα. Τὸ διαβάσαμε 'Ο κ. Μιστριώτης, κατὰ τὴν «Πρωία», ἔθῃκε τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἰς τὴν προσηκούσαν θέσιν του. 'Αφοῦ «τῶπε ὁ Γέρος!» δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ χροῦμε ἀντίρρηση. — κ. κ. Φοιτητές. Σὲς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ θερμὸτατο γράμμα ποῦ μᾶς ἐστειλίτε. 'Ο «Νουμάς» τὸ θεωρεῖ τιμὴ του, ὅτι ἑκατὸν ἐφτά παιδιὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιδοκμάζουν τὸν ἀγωνά του. — κ. Εὐμενίδη. Μᾶς ἐρωτᾷτε ἂν εἶναι ἀκόμα δευτὴ ἔργα δραματικὰ στὸν Κουρμαλίδειο διαγωνισμό. Δὲν ξέρουμε. 'Ερωτήσατε τὸν κ. Πολ. Δημητρακόπουλο. 'Εμεῖς ξέρουμε μονάχα πῶς ὁ κ. Κουρμαλίδης ἐπροκήρυξε διαγωνισμό γιὰ νὰ βαπτίσῃ τὸ «Ζαχαροπλαστεῖο» του καὶ πῶς ὁ κ. Δαφνοστεφῆς παρεγγήγησε τὸν διαγωνισμό καὶ ἀντὶ νὰ στείλῃ στὸν κ. Κουρμαλίδη ἕνα τίτλο «Ζαχαροπλαστεῖο», ἐστειλε ἕνα δράμα τοῦ ἀπὸ τίς χιλιάδες ποῦχε μέσα στὸ συρτάρι του καὶ τίς προσορίζει γιὰ τὸν Λασσάκειο. Τίποτ' ἄλλο.

— κ. Πεθεροκυνηγὸ. 'Η ἐτυμολογία τῆς πεθερᾶς σας καὶ τῆς πεθερᾶς ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι αὐτή :

Γιὰ τῶν γαμπρῶν τὴ συμφορὰ
συνατηθήκανε μιὰ φορὰ
τὸ «πένθος» καὶ ἡ κηχὴ «ἀρά».
'Ενώθησαν τὰ μυστὰρὰ
ἀέχως φιλιὰ, δέχως γαστὰ
καὶ ἐγέννησαν τὴν «Πεθερᾶ».

Τώρα σεῖς φροντήστε νὰ βρῆτε τὴν ἐτυμολογία τοῦ πεθεροῦ.

ἀπ' τὴν καρδιά του ἕνα μεγάλο ἀμῦν. Οἱ ἄλλοι... θαρρῶ ἀρχίσανε πρὶν τὸ βλογητὸ τοῦ παππᾶ τελειωσῃ. Σ' τὸ πλάγι τοὺς μουρμουρίζε γλυκὰ ἡ πηγῆ, χύνοντας πάντα σ' τὴ σπηλιὰ τὸ καθαρίο νεράκι τῆς, καὶ ἄμα ρυσοῦσ' ἀπ' τὸ βουνὸ τ' ἀγέρι ράντιζε τοὺς πρὸ κοντινοὺς μετὰ μιὰ ψιλὴ βροχούλα...

— Παραξένο πρᾶμμα, ὄρ' ἀδέρφια, εἶπε τρώγοντας ὁ καπετάνιος, νὰ σὲς κλιέψω πρῶτα καὶ νὰ σὲς φιλέψω ὕστερα. 'Ε ὅλα εἶν' παραξένα σ' τὸν κόσμον, τὸνα πρῶτερ' ἀπ' τ' ἄλλο, καὶ λιέει κανεὶς γιὰ παρηγοριὰ — μὴ χειρότερα !

— 'Εγὼ, καπετάνιε, ἀποκρίθηκε ὁ κύρ Νικολάκης, σοῦπα πῶς τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ποῦπεσα σ' τὰ χέρια σας. Διαβάλε ! γλύτωσα ποῦ τὴ σκοτούρα νὰ ξεταξῶ κάθε μέρα τί γίνονται τὰ χρυσασικά τῆς γυναίκας μου, μὴ χάθηκε κανένα, μὴ βγήκε καμμιὰ πέτρα, μὴ τὸ δέσιμο δὲν εἶνε πρὸς τῆς μύδας, μὴν τῆς ἦρε ὀρεξι νὰ χαρίσῃ κανένα δαχτυλίδι σ' τὴν γειτόνισσα, μὴ μὴ μὴ . . . μὴν ἐρωτᾷς βρε ἀδερφέ, πόσα σεκέτεια ! Τώρα πᾶν σ' τοῦ διαόλου τὴ μάνα, καὶ γρουσουζικὰ, ἀλήθεια καὶ ἀπ' ἀλήθεια ! Πῆς πῶς κάψαμε τὸ ροῦχά μας νὰ μὴν τὰ τρώνε φύλλοι... Κέρνα μας, σ' τὴν πίστι μου, μὴ καὶ μὴ φοβᾶσαι πῶς θὰ σοῦ κακιώσουμε ! (ἀκολουθεῖ).